

Suruň Unudylan Ýetmiş Ýyly

Jeff Pippenger

2023-08-12

Suruň ýatdan çykan ýetmiş ýyly

Ähli pygamberler dünýäniň ahyryny görkezýärler.

“Gadymy pygamberleriň her biri öz döwründen has köp biziň döwrümüz üçin sözledi, şonuň üçin olaryň pygamberlikleri biziň üçin güýjündedir. ‘Emma bu zatlaryň hemmesi olara görelde bolsun diýip boldy; dünýäniň ahyzmany gelen bizlere nesihat bolsun diýip ýazylan.’ 1 Korinfililer 10:11. ‘Bular özlerine däl-de, bize hyzmat edendikleri olara aýan edildi; bu zatlar indi size gökden iberilen Mukaddes Ruh arkaly Hoş Habary wagyz edenler tarapyndan habar berildi; perişdeler hem bu zatlara nazar salmagy küýseýärler.’ 1 Petrus 1:12....”

“Mukaddes Kitap, hazinelerini bu son nesil üçin ýygnap, bir ýere baglap goýdy. Köne Äht taryhynyň ähli beýik wakalary we dabaraly hadysalary bu soňky günlerde ýygnaýda gaýtalandy we gaýtalanýar.” Selected Messages, book 3, 338, 339.

Mukaddes Kitabyň ähli kitaplary Ylham kitabynda jemlenýär.

“Ylham kitabynda Mukaddes Kitabyň ähli kitaplary bir ýere jemlenýär we tamamlanýar.” Resullaryň Işleri, 585.

Ýer ýüzüniň ýaşajylary üçin iň soňky duýduryş habary Ylham kitaby on sekizinji bapda görkezilýär.

Soň men asmanyň özünden inip gelýän başga bir perişdäni gördüm; onuň uly güýji bardy, ýer ýüzi bolsa onuň şöhraty bilen ýagtyldy. Ol güýçli ses bilen gaty gygyryp şeýle diýdi: Beýik Wawilon ýykyldy, ýykyldy, ol jynlaryň mesgenine, her bir haram ruhuň gaçybatalgasyna we her bir haram hem ýigrenji guşuň kapasa öwrüldi. Çünki ähli halklar onuň zynasynyň gazabynyň şerabyndan içdiler, ýer ýüzüniň patysalary onuň bilen zyna etdiler, ýer ýüzüniň täjirleri bolsa onuň nepis ýaşajynyň bollugy arkaly baýadylar. Ylham 18:1–3.

“Uly Wawilon” diýen jümle Rim-katolik buthanasyny aňladýar, we Işaya pygamberiň ýigrimi üçünji babynda “Uly Wawilon” Sur hökmünde görkezilýär.

Sur hakyndaky ýüki. Eý, Tarşişiň gämileri, nala çekin; çünki ol weýran edildi, öý hem ýok, girer ýaly ýer hem ýokdur; bu olara Kittim ýurdundan aýan edildi. Eý, ada ilaty, dymyp dur; seni deňzi kesip geçýän Sidon söwdagärleri baýlaşdyrdy. Uly suwlaryň üstünden Şihoryň tohumy, derýanyň hasyly onuň girdejisi boldy; ol milletleriň bazarydy. Eý, Sidon, utanç çek; çünki deňiz, hatda deňziň galasy şeýle diýdi: «Men dogrum azabyny çekmedim, çaga-da dogurmady; ne ýaş ýigitleri ösdürip ýetişdirdim, ne-de gyzlary ulaltdym». Müsür hakyndaky habar ýaly, olar Sur hakyndaky habara hem gaty ejir çekerler. Tarşişe geçin; eý, ada ilaty, nala çekin. Bu siziň şadyýan şäheriňizmi? Onuň gelip çykyşy gadymy döwürlerden bari bardy; indi onuň öz aýaklary ony uzak ýere, myhman bolup ýaşamaga äkider. Täç geýdirýän şäher bolan Sur hakynda, söwdagärleri şazadalar, täjirleri ýer ýüzüniň hormatly adamlary bolan şäher

hakynda bu niýeti kim etdi? Muny ähli şan-şöhratyň buýsanjyny masgaralamak we ýer ýüzüniň ähli hormatly adamlaryny äsgermezlige salmak üçin Hökmürowan Reb niýet etdi. Eý, Tarşış gyzy, ýurduň içinden derýa dek geçip git; indi gaýry kuwwat ýokdur. Ol elini deňziň üstüne uzatdy, patyşalyklary sarsdyrdy; Reb söwda şäherine garşy onuň gala-berkitmelerini ýykmaq barada perman berdi. Ol şeýle diýdi: «Eý, zulum görýän gyz, Sidon gyzy, indi sen gaýdyp şatlanmarsyň; tur, Kittime geç; ol ýerde-de seniň rahatlygyň bolmaz». Ine, Kaldelileriň ýurdy; bu halk öň ýokdy, tä Aşur ony çölde ýaşaýanlar üçin bina edýänçä; olar onuň minaralaryny dikdiler, köşklerini gurdular; soň ony weýranlyga öwürdi. Eý, Tarşışıň gämileri, nala çekin; çünki siziň kuwwatyňyz weýran edildi. Şol günde şeýle bolar: Sur bir patyşanyň günleri ýaly ýetmiş ýyl unudylar. Ýetmiş ýylyň soňunda Sur bir jelep ýaly aýdym aýdar. Eý, unudylan jelep, arfa al-da, şäheri aýlanyp çyk; ýakymly saz çal, köp aýdym aýt, belki seni ýatlarlar. Ýetmiş ýylyň soňunda şeýle bolar: Reb Sura ýüzlener, ol öz hakyna dolanar we ýer ýüzüniň ýüzünde dünýäniň ähli patyşalyklary bilen zyna eder. Onuň söwdasy we zähmeti Reb üçin mukaddeslik bolar; ol hazyna ýygnalyp goýulmaz; çünki onuň söwdasy Rebiň huzurynda ýaşaýanlar üçin ýeterlik iýmit bolsun we berk geým bolsun diýip berler. Işaya 23:1–18.

Uayt uayt şeýle ýazýar: “Köne Ähtdäki taryhyň ähli beýik wakalary we dabaraly hadysalary gaýtadan bolupdy, hem-de şu soňky günlerde ybadathanada gaýtalanýar.”

Işaya ýigrimi üç Birleşen Milletleriň Guramasynyň, Papalygyň, Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň we Yslamyň pygamberlik gatnaşyklaryna ýüzlenýär. Bu hakykatlary tanamak üçin bapdaky käbir alamatlar Ylham arkaly kesgitlenmelidir. Alamatlar kesgitlenenden soň, wakalaryň yzygiderliligi diýseň düşnükli. Bapda kesgitlenmeli alamatlar şulardyr:

Ýük, Tir, jelep, Assiriýaly, Keldanlaryň ýurdy, diňler we köşkler, Tarşış, Sihoryň tohumy, Kittim ýurdy, Sidon, söwdagärler şäheri, Müsüriň habary we Tiriň habary, nala, gyz, ýetmiş ýyl, bir patyşanyň günleri, ýatdan çykarmak we ýatlamak

Birinji aýatdaky “ýük” sözi Tir patyşalygyna garşy heläkçilik baradaky pygamberligi aňladýar.

Ýük: H4853 — H5375-den; bir ýük; aýratynlykda salgyt, ýa-da (abstrakt manyda) daşaýyş; göçme manyda bir beýannama, esasan-da höküm, aýratyn-da aýdym; akyl taýdan, isleg: — ýük, alyp gitmek, pygamberlik, X olar goýýarlar, aýdym, salgyt.

Tiriň ýüki Mukaddes Kitapdaky Rim Katolik buthanasynyň ahyrky hökümüne görkezme berilýän köp parçalaryň biridir. “Ýük” ulanylyşy we kesgitlemesi boýunça pygamberlikdir, esasan hem heläkçilik baradaky pygamberlikdir. Işaya kitabynda on bir “ýük” bar, we bu söz sekiz gezek eginlerde göterilýän ýüki beýan etmek üçin ulanylýar. “Ýük” sözünüň heläkçilik baradaky pygamberlik hökmünde görkezilen on bir orny şulardyr: Işaya 13:1; 15:1; 17:1; 19:1; 21:1, 11, 13; 22:1; 30:6 we elbetde, Tiriň ýüki duş gelýän ýigrimi üçünji bap. Soňky günlerde haýsy güýjüň görkezilýändigini seljermek üçin Işayanyň heläkçilik baradaky ähli pygamberliklerini bir ýere jemlemek peýdalydyr. Heläkçilik baradaky on bir pygamberligi bir wagtda doly beýan etmek kyn bolany üçin, ýigrimi üçünji babyň çäginde bellemek maksady bilen, men her bir heläkçilik pygamberliginiň gysgaça kesgitlemesini bererin.

On üçünji bapda Wawilona garşy aýdylýan heläkçilik pygamberligi dünýäniň ahryyndaky häzirki zaman Wawilondyr; ol hem Ylham kitabyň on ýedinji babynda hem suratlandyrylýan Rimiň jelebi bolup durýar.

Ýedi jamyň eýesi bolan ýedi perişdäniň biri gelip, meniň bilen gepleşip, maňa şeýle diýdi: «Bu ýere gel; men saňa köp suwlaryň üstünde oturan beýik jelep aýalyň höküm edilişini görkezeýin. Ýeriň patyşalary onuň bilen zyna etdiler, ýeriň ilaty bolsa onuň zynasynyň şerabyndan serhoş boldy». Şeýlelikde ol meni ruhda çöl-beýewana alyp gitdi; men bolsa al ýakut reňkli bir wagşy haýwanyň üstünde oturan bir aýaly gördüm; ol haýwan Hudaýa dil ýetirýän atlardan doludy we onuň ýedi kellesi hem on şahy bardy. Aýal gymyzy we al reňkli geým geýnirdi, altyn, gymmatbahaly daşlar we dürler bilen bezelipdi; elinde bolsa zynasynyň nejislikleri we ýigrençli zatlaryndan doly altyn käsäni tutup durdy. Onuň maňlaýynda şeýle bir at ýazylygydy: SYR, BEÝIK WAWILON, JELEPLERİŇ WE ÝERİŇ ÝIGRENÇLI ZATLARYNYŇ ENESI. Ylham 17:1–5.

Men biraz sowulmakçy. Tir baradaky pygamberligi öwrenmegiň ahyrky maksady Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň pygamberlik taryhyny Ýedinji Gün Adwentistler ýygnaýynyň taryhy bilen deňleşdirmekdir. Ylham on üçünji bapdaky guzy meňzeş haýwanyň bir şahynyň Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň hökümetidigini, Garaňky Asyrlardan çykan protestantizmiň bolsa beýleki şahydygyny görkezýis. Protestantizmiň şahy Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň protestantlary birinji perişdäniň habaryny ret eden pursatynda Millerçi Adwentizme öwrüldi. Muny öz ýerinde goýanymyzdan soň, protestant şahynyň taryhy bilen respublikan şahynyň taryhynyň biri-birine ugurdaş gidýändigini we ugurdaş pygamberlik aýratynlyklaryna eýedigini görkezýis. Çünki olaryň ikisi-de şol bir haýwanyň üstündedir; bu bolsa iki şahyň hem biri-birine döwürdeşdigini aňladýar. Men Amerikanyň Birleşen Ştatlarynda ýygnaý bilen döwletiň şahalarynyň bu ugurdaşlygynyň bir mysalyny görkezýis. Olar ikisi-de öz ýolunda “unudýarlar”.

Işaja ýigrimi üç papalyk häkimiýetiniň yetmiş ýyl ýatdan çykarylýan pygamberlik nokadyny belleýär, we şol yetmiş nyşanly ýylyň dowamynda adamlar papalygy hem-de Gara Asyrlaryň näme üçin Gara Asyrlar diýlip atlandyrylýandygyny ýatdan çykarýarlar. Protestant şahy Katolik buthanasyndan aýrylanda onuň şygary Mukaddes Kitap we diňe Mukaddes Kitapdy. Olar Mukaddes Kitabyň bize papalygyň hakykatda kimdigini habar berýändigini ýatdan çykardylar. Olar özlere ynanylan, hem-de özläriniň goragçy çempionlarydygyny ykrar eden mukaddes resminamada berkidilen habary ýatdan çykardylar.

“Söze düşünmekde bulaşýanlar, antihristiň manysyna göz ýetirip bilmeýänler, hökman özlärini antihristiň tarapynda goýarlar. Indi biziň dünýä bilen uýgunlaşmagymyza wagt ýokdur. Daniýel öz paýynda we öz ornunda durandyr. Daniýeliň we Ýahýanyň pygamberlikleri düşünilmelidir. Olar biri-birini düşündirýärler. Olar dünýä her kimiň düşünmeli bolan hakykatlaryny berýärler. Bu pygamberlikler dünýäde şaýatlyk bolmalydyr. Şu soňky günlerde olaryň amala aşmagy arkaly olar özlärini düşündirerler.” Kress Collection, 105.

Edil şonuň ýaly, Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň hökümetini aňladýan Respublikaly şah hem halk tarapyndan we halk üçin bolmalydy, emma Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň raýatlary hem özlere ynanylyp tabşyrylan mukaddes resminamany ýatdan çykardylar. Ol mukaddes resminama

Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň Konstitusíasydyr, hem-de halk üçin bolmagy niýetlenen şol hökümetiň şygary döwlet bilen ybadathananyň aýry tutulmagydy. Olar özlerine ynanylyp tabşyrylan we özleriniň goragçylarydygyny ykrar eden Konstitusíanyň habaryny ýatdan çykardylar.

“Ýatda saklansyn, Rimiň hiç haçan üýtgemeyändigini onuň öwünjidir. Grigoriý VII-niň hem-de Innosent III-niň ýörelgeleri häzirem Rim Katolik buthanasynyň ýörelgeleridir. Eger onuň diňe güýji bolsady, olary öňki asyrlardaky ýaly şu gün hem şol bir kuwwat bilen durmuşa geçirerdi. Protestantlar, ýekşenbe gününü beýgeltmek işinde Rimiň ýardamyny kabul etmegi tekliplerinde, näme edýänlerini juda az bilýärler. Olar öz maksatlaryny amala aşyrmaga çalyşýarkalar, Rim öz häkimiýetini gaýtadan dikeltmegi, ýitiren agalygyny yzyna almagy maksat edinýär. Amerikanyň Birleşen Ştatlarynda bir gezek şu ýörelge ornaşdyrylsa, ýagny buthana döwletiň güýjüni ulanyp ýa-da oňa gözegçilik edip biler diýen; dini dessurlaryň dünýewi kanunlar arkaly mejbury edilip bilinjekdigi diýen; gysgaça aýdylanda, buthana bilen döwletiň ygtyýarynyň wyždany hökümrowanlyk astyna almalydygy diýen ýörelge kabul edilse, onda bu ýurtda Rimiň ýeňşi kepillendirilendir.

“Hudaýyň sözi golaýlap gelýän howp barada duýdurýş berdi; eger bu ünsden düşürilse, onda protestant dünýäsi Rimiň maksatlarynyň hakykatda nämedigini diňe duzaga düşmekden gutulmak üçin eýýäm juda giç bolanda biler. Ol sessiz-üýnsüz kuwwata eýe bolup barýar. Onuň taglymatlary kanun çykaryjy mejlislerde, ybadathanalarda we adamlaryň ýüreklerinde öz täsirini ýetirýär. Ol özüniň öňki yzarlamalarynyň gaýtalanyp durjak gizlin çuňluklarynda beýik hem ägirt gurluşlaryny üşürüp barýar. Ol duýdurman we şübhe döretmän, urjak wagty gelende öz maksatlaryny öňe sürmek üçin güýçlerini berkidýär. Onuň isleýän zady diňe amatly orundyr, bu bolsa eýýäm oňa berlip dur. Biz tiz wagtda Rim elementiniň maksadynyň nämedigini göreris we duýarys. Kim Hudaýyň sözüne ynanyň, oňa boýun egse, şonuň üçin ýazgaryşa we yzarlanmaga duçar bolar.” The Great Controversy, 581.

Eger siz 1950-nji ýyldan öň neşir edilen islendik sözlügi tapyp, “gyrmyzy reňkli aýal” ýa-da Ylhamyň on ýedinji babyndaky şol jümläniň haýsydyr bir görnüşini gözden geçirseňiz, 1950-nji ýyldan öňki şol sözlükleriň her biri Rim Katolik buthanasynyň Ylhamyň on ýedinji babyndaky zynaçy aýaldygyny kesgitleýär. Amerikanyň Birleşen Ştatlary — Ylhamyň on üçünji babyndaky iki şahly ýer-ýyrtýjysy — özüniň geçmişiňi unutýar, ol bolsun Protestantizmiň şahy ýa-da Respublikanizmiň şahy. Bu iki edaranyň hem ikisi papalygyň dini zulumyna we ony goldan patyşalaryň syýasy zulumyna garşy çykyşdan emele geldi; ýa-da Mukaddes Kitabyň aýdyşy ýaly, onuň bilen “zyna eden” patyşalaryň zulumyna garşy çykyşdan. Işaya ýigrimi üçünji baby ele almazdan öň, Işaýanyň “heläkçilik pygamberligi” diýip kesgitleýän beýleki on ýagdaýyna gysgaça syn bereris, çünki on bir “ýüküň” ählisi hem hut şoldur.

Işaya pygamberiň on üçünji babyly «soňky günlerdeki» Wawil hakdaky ýükdür. Wawil, soňky günlerde Katolik ybadathanasy tarapyndan dolandyrylýan we ugrukdyrylýan bolsa-da, Ylham kitaby-nyň on altynjy babynda dünýäni Armageddona alyp barýan üç güýjüň jeminden durýar. On üçünji babyň häzirki zaman Wawiline garşy heläkçilik pygamberliginde üç güýç görkezilýär; Wawil, Lusifer we Aşur — haýwany (Aşur), ajdarhany (Lusifer) we ýalan pygamberi (Wawil) aňladýar. Aşur bilen Wawil, Hudaýyň gadymy Ysraýyly jezalandyrmak üçin ulanan iki weýran

ediji güýjüdir; ilki Aşur gelip demirgazykdaky on taýpany ýesirlige alyp gitdi, şondan soňra bolsa Wawil günortadaky Ýahudanyň iki taýpasyny ýesirlige alyp gitdi.

Ysraýyl dagadylan bir goýundyr; ýolbarslar ony kowup dargatdylar: ilki Aşur patyşasy ony ýuwutdy; soňunda bolsa, Wawilonyň patyşasy bu Nebukadnesar onuň süňklerini döwdi. Şonuň üçin Hökmürowan Reb, Ysraýylyň Hudaýy, şeýle diýýär: Ine, Men Aşur patyşasyny jezalandyryşym ýaly, Wawilon patyşasyny hem-de onuň ýurduny hem jezalandyryryn. Ýermeýa 50:17, 18.

Ilki bilen Assiriýa Ysraýylyň demirgazykdaky on taýpasyny ýesirlige alyp gitdi, ondan soňra bolsa Wawilon Ýahudanyň günortadaky iki taýpasyny ýesirlige alyp gitdi. Bu iki ýesirlik hem Leýiler 26-daky “ýedi wagt” pygamberliginiň amala aşmagydy. Leýilerdäki “ýedi wagt” William Milleriň ýüze çykaran ilkinji “wagt pygamberligi” bolup, ol Assiriýanyň demirgazyk taýpany basyp alan wagtyňyň iki müň baş ýüz ýigrimi ýyl dowam eden dargadylmagyň başlangyjyny alamatlandyrandygyny görkezýär. Bu döwür olaryň b.e. öň 723-nji ýylda ýesir edilmegi bilen başlap, 1798-nji ýylda “ahyry-zaman wagtynda” tamamlandy. Günortadaky taýpalar b.e. öň 677-nji ýylda Wawilon tarapyndan alnyp gidildi; şeýlelikde Ýahuda garşy bolan “ýedi wagt” başlanyp, ol Daniel 8:14-däki 2300 ýyllyk pygamberlik bilen şol bir pursatda, 1844-nji ýylyň 22-nji oktyabrynda tamamlandy. Assiriýa bilen Wawilon Hudaýyň halkynyň pitnesine garşy şol bir jeza maksadyny ýerine ýetirdiler, emma jeza ilki Assiriýa, soňra bolsa Wawilon tarapyndan amala aşyryldy.

On üçünji babyndaky üç güýjüň pygamberlik gatnaşyklarynda Wawilon Aşuryýanyň şekilidir, çünki ol soň geldi, emma Hudaýyň halkyna garşy şol bir işi etdi.

On bäşinji bapda Moaba garşy gelen ýük protestant ybadathanalaryna garşy aýdylýar.

“Moabyň bu beýany, Moab ýaly bolan ybadathanalary aňladýar. Olar wepaly garawullar hökmünde öz borç orunlarynda berk durmadylar. Olar Hudaý tarapyndan berlen ukybyny Hudaýyň eradasyny berjaý etmekde ulanmak, garaňkylygyň güýçlerini yza serpikdirmek we Hudaýyň özlerine beren ähli güýjüni dünýämizde hakykaty we dogrulygy ilerletmek üçin peýdalanmak arkaly asman akylly-jandarlary bilen hyzmatdaşlyk etmediler. Olar hakykat baradaky bilişe eýedirler, emma bilýän zatlaryny amalda ýerine ýetirmedi.” Seventh-day Adventist Bible Commentary, 4-nji tom, 1159.

Ýykylan protestant ybadathanasy — protestantizmiň galany ikinji perişdäniň habary gelende gaçyp gidende-de, Reb bilen ýöremegini dowam etdiren ybadathanadyr. Moab — adventizmdir, ýykylan protestant şahasydyr.

On ýedinji bap Damask hakyndadyr, we ol ýok edilýän şäher hökmünde görkezilýär. Şäher patyşalygyň nyşanydyr, we “ahyryzaman günlerinde” ýok edilýän patyşalyk Amerikanyň Birleşen Ştatlarydyr.

On dokuzynjy bap, Birleşen Milletleri we tutuş dünýäni aňladýan Müsüre garşy heläkçilik pygamberligidir.

Ýigrimi birinji bapdaky indiki üç heläkçilik pygamberligi günortadaky elhenç çöl ýurdy, Duma we Arabystan babatdandyr. Bu üç heläkçilik pygamberligi Ylham 8:13-däki üç waý bilen sazlaşyklykda Yslamy anyklaýar.

Ýigrimi ikinji bapdaky heläkçilik baradaky pygamberlik Ýekşenbe kanuny wagtynda Laodikiýaly Adventistleriň Filadelfiýaly Adventistlerden aýrylmagyny suratlandyrýar.

Soňra otuzynjy bapda günortanyň haýwanlary baradaky ýükü tapýarys; bu bolsa Laodikeýaýy Adventistleriň gozgalaňynyň ikinji bir mysalydyr. Işaýanyň ähli ýüklerini bir ýere jemlemek, aslynda, “soňky günlerde” pygamberlikde çykyş edýän her bir tarapy öz içine alýar. Men Işaýa ýigrimi üçünji baby, Mukaddes Kitabyň pygamberligindäki altynjy patyşalyk hökmünde Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň taryhynyň 1798-den ýekşenbe kanunyna çenli höküm sürýändigini görkezmek üçin saýlaýaryn.

“gadymy pygamberleriň her biri öz döwründen-de biziň döwrümiz üçin has köp sözlänligi sebäpli, olaryň pygamberlik etmesi biziň üçin güýjündedir,” her bir pygamberlik beýanaty dünýäniň ahyryndaky wakalara ýüzlenýär. Bu hakykat, üstesine-de, “Mukaddes Kitabyň ähli kitaplarynyň Ylham kitabynda birleşip, şol ýerde tamamlanýandygy” baradaky hakykat bilen bilelikde, Ylham kitabyň dünýäniň ahyryndaky wakalar baradaky pygamberlik şaýatlygyny sazlaşdyrmak üçin salgylanma nokady hökmünde berkarar edýär.

Ylhamyň on ýedinji babynda biz ýer ýüzüniň patyşalary bilen zyna edýän beýik jelebi we onuň soňky hökümüne görýäris.

Ýedi jamyň eýesi bolan ýedi perişdeden biri gelip, meniň bilen gepleşip, maňa şeýle diýdi: «Bärik gel; men saňa köp suwlaryň üstünde oturan uly zynahoryň höküm edilşini görkezeýin; ýer ýüzüniň patyşalary onuň bilen zyna etdiler, ýer ýüzünde ýaşaýanlar bolsa onuň zynasynyň şeraby bilen serhoş boldular». Ylham 17:1, 2

Pygamberler hiç haçan biri-birine garşy çykmaýarlar.

Pygamberleriň ruhlary pygamberleriň özlerine tabyndyr. Çünki Hudaý bulaşyklygyň däl-de, ähli mukaddesleriň ýygnaclarynda bolşy ýaly, parahatçylygyň gözbaşçysydyr. 1 Korinfliler 14:32, 33.

Dünýäniň ahyrynda “köp suwlaryň üstünde oturan beýik zynahoryň hökmi,” ýer ýüzüniň patyşalarynyň “özi bilen zyna eden” şol beýik zynahor, “ýer ýüzünde ýaşaýanlary” “öz zynasynyň şeraby bilen” serhoş eden şol beýik zynahor, Işaýa tarapyndan “bir patyşanyň günleri” ýa-da ýetmiş pygamberlik ýyly dowamynda unudylan “jelep” hökmünde beýan edilýär. Ýetmiş ýyl tamam bolanda, Tir “dünýäniň ähli patyşalyklary bilen zyna eder.” Işaýanyň jelebi Ýahýanyň beýik zynahorydyr. Işaýanyň jelebi bilen Ýahýanyň zynahory Rim Katolik ybadathanasyny aňladýar, çünki Hudaýyň Sözünde aýal ybadathananyň nyşanydyr.

Aýallar, Rebbe tabynşyňyz ýaly, öz ärleriňize boýun egiň. Çünki Mesih ýygnaçyň başy bolşy ýaly, erkek hem aýalyň başydyr; Ol bedeniň Halasgäridir. Şonuň üçin ýygnaç Mesihe tabyn bolşy ýaly, aýallar hem ähli zatda öz ärlere tabyn bolsunlar. Ärler, Mesihiň hem ýygnaçy söýşi we onuň üçin Özüni berşi ýaly, siz hem aýallaryňyzy söýüň. Ol muny Sözüň üsti bilen

suw bilen ýuwup, ony mukaddes etmek we päklendirmek üçin etdi; şeýle hem ýygnagy Özüne şöhratly edip, tegmilsiz, gatyşsyz ýa-da şoňa meňzeş hiç bir kemçiliksiz, eýsem mukaddes we nogsansyz edip hödürlemek üçin etdi. Edil şonuň ýaly, erkekler hem öz aýallaryny öz bedenleri ýaly söýmelidirler. Öz aýalyny söýýän, özüni söýýändir. Çünki hiç kim hiç wagt öz tenini ýigrenen däl; tersine, Rebbe ýygnagy ideýsi ýaly, ony iýmitlendirýär we mähir bilen goraýar. Sebäbi biz Onuň bedeniniň agzalarydyrys, Onuň teninden we Onuň süňklerinden. Şonuň üçin adam atasy bilen enesini taşlap, aýalyňa goşular, ikisi bir ten bolar. Bu beýik syrydyr; emma men Mesih we ýygnak hakda aýdýaryn. Şeýle-de bolsa, her biriňiz öz aýalyny özüni söýşi ýaly söýsün; aýal hem öz ärini hormatlasyn. Efesliler 5:22–33.

Resul Pawlus Mesihniň ybadathanasynyň pygamberlik taýdan bir aýal hökmünde şekillendirilýändigini görkezýär. Şonuň üçin pygamberlikde aýal — ybadathana bolýar, emma Mesihniň ybadathanasy «mukaddes we kemçiliksizdir». Mukaddes däl ybadathana mukaddes däl aýal hökmünde şekillendirilýär; şonuň üçin Işaya bir bozuk aýaly, Ýahya bolsa bir jelebi kesgitlýär. Olar papalygy bir jeleplik hökmünde şekillendirýärler, Hudaýyň ybadathanasy bolsa bir päk gyzdyr.

Çünki men siziň üstünüzden Hudaýa laýyk gabanjaňlyk bilen gabanýaryn; sebäbi sizi bir Äre — Mesihə päk gyz hökmünde hödürlemek üçin nikaladym. 2 Korinfliler 11:2.

Hudaýyň ybadathanasy diňe bir päk gyz hökmünde şekillendirilmeýär, eýsem ol diňe bir äre niýetlenendir. Tir hem-de Ýahýanyň beýik jelepesi ýer ýüzüniň patyşalary bilen zyna edýär. Katolik ybadathanasynyň bir däl-de, birnäçe erkek bilen gatnaşygy bar. Daniýel bize patyşalaryň patyşalyklardygyny habar berýär.

Bu düýşdür; onuň ýorgudyny hem patyşanyň huzurynda aýdarys. Eý, patyşa, sen patyşalaryň patyşasysyň; çünki gökleriň Hudaýy saňa patyşalygy, gudraty, güýji we şöhraty berdi. Adam ogullary niredede ýaşaýan bolsalar, meýdan haýwanlaryny we asman guşlaryny-da seniň eline tabşyrdy we olaryň hemmesiniň üstünden seni hökümdar etdi. Altyndan bolan bu kelle sensiň. Seniň zýyňdan senden pes başga bir patyşalyk galar, ondan soň bolsa бүтін ýer ýüzüne höküм sürjek misden üçünji bir patyşalyk galar. Dördünji patyşalyk bolsa demir ýaly güýçli bolar; çünki demir ähli zady döwüp syndyryşy we boýun egdirişi ýaly, ol hem bularyň hemmesini döwüp, syndyryp, ezip taşlar. Daniel 2:36–40.

Danyel kitabyň ikinji babynda Mukaddes Kitap pygamberliginiň patyşalyklary kesgitlenýär we düşündirilýär. Danyel düýşi Nebukadnesara düşündirende, oňa altyn kellesiniň hut özüniňdigini habar berýär. Altyn kelle bir patyşadyr, emma patyşa bir patyşalygy aňladýar. Rim Katolik buthanasy ýetmiş pygamberlik ýylynyň ahyrynda ýer ýüzüniň ähli patyşalary bilen zyna edýän beýik jelepdur. Patyşalar adamlaryň nyşanydyr, Tir bolsa hapalanan zenandyr. Aýal bir buthanadyr, jelep mukaddes däl buthanadyr; erkek adam patyşadyr, patyşa bolsa bir patyşalykdyr. Aýal buthanadyr, patyşa bolsa döwleti aňladýar. Şu iki barlygyň bikanun gatnaşygy ruhy zynany aňladýar.

Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň Konstitusiýasy bu iki guramanyň aýratyn saklanmagynyň zerurlygyny berkidip goýýan ylahy resminamadyr. Biziň Tire şäherini Rim Katolik ybadathanasy

hökmünde kesgitlemegimizi entek doly tamamlamadygymyz hem bolsa, şu pursatda Işaya ýigrimi üçde duş gelyän, erkek bilen aýalyň — ybadathana bilen döwletiň — nyşanly manysyny düşündirýän başga bir nyşana ýüzlenmek ýerlikli görünýär.

Ine, Kaldelileriň ýurduna bakyň; bu halk öň ýokdy; Assuriýa ony çöllükde ýaşaýanlar üçin esaslandyrdy; olar onuň diňlerini gurdylar, onuň köşklerini galdyrdylar; ol hem ony weýrançylyga getirdi. Işaya 23:13.

Aýatda aşurlylar kaldelileriň ýurduny esaslandyrdylar we hem “diňleri”, hem-de “köşkleri” gurdular. Aşurly Nimrodyň bir nyşanydyr, kaldeliler bolsa Wawilonyň syrly dinleriniň dini ýolbaşçylaryny aňladýar. “Diň” ybadathananyň nyşanydyr. Isa üzüm bagy baradaky tymsaly beýan edeninde, Uayt uýam şol tymсал barada şeýle teswir edýär:

“Nakyl ýüzüminde öý eýesi Hudaýy, üzümçiligi ýewreý milletini, diwary bolsa olaryň goragy bolan ylahy kanuny aňladýardy. Minara ybadathana nyşanydy.” Desire of Ages, 596.

Aşurylar bir ybadathana (minara) hem-de bir “köşk” guran kaldelileriň ýurduny esaslandyrdylar. “Köşk” bir “patyşany” aňladýar, ol bolsa öz gezeginde bir patyşalygy aňladýar. Patyşalyk hem bir şäher hökmünde şekillendirilýär.

Olar şeýle diýdiler: Geliň, özümize bir şäher we depesi asmana ýetýän bir diň guralyň; bütin ýer ýüzüne dargap gitmezligimiz üçin özümize at gazanalyň. Gelip çykyş 11:4.

Aşurlynyň bina eden “minarasy” bilen “köşgi” Nimrodyň guran “şäheri” we “minarasydyr”.

Olaryň jesetleri ruhy manyda Sodom we Müsür diýlip atlandyrylýan, Rebbimiziň hem haça çüýlenen beýik şäheriň köçesinde ýatar. Ylham 11:8.

Ylham bize Ylhamyň on birinji bapdaky “beýik şäheriň” Fransuz rewolýusiýasy döwründe Fransiýa şalygyny aňladýandygyny habar berýär.

Şaýatlaryň öldürilen we jesetleriniň ýatan köçelerinde ýerleşýän “beýik şäher” ruhy manyda Müsüri aňladýar. Mukaddes Kitabyň taryhynda görkezilen ähli milletleriň arasynda Müsür ýaşaýan Hudaýyň barlygyny iň aýyk inkär eden we Onuň buýruklaryna garşy duran millettir. Asmanyň häkimiýetine garşy Müsür patyşasy ýaly beýle aç-açan we özdiýenli gozgalaňa hiç bir hökümdar het edip girişmändi. Musa tarapyndan Rebbiň adyndan oňa habar getirilende, Fyrowan buýsanç bilen şeýle jogap berdi: “Ýehowa kim bolýar-da, men Onuň sesine gulak asyp, Ysraýyly goýbermeli? Men Ýehowany tanamok, üstesine-de, Ysraýyly hem goýbermerin.” Çykyş 5:2, A.R.V. Ine, bu ateizmdir; Müsür tarapyndan şekillendirilýän millet hem ýaşaýan Hudaýyň talaplaryny şonuň ýaly inkär eder we şoňa meňzeş imansyzlyk hem garşylyk ruhuny görkezýär. “Beýik şäher” ruhy manyda Sodoma-da deňelýär. Hudaýyň kanunyny bozmakda Sodomanyň azgynlygy aýratyn-da ahlaksyzlykda aýan bolupdy. Bu günä hem şu aýatyň beýanyna laýyk gelmeli bolan milletiň esasy häsiýetleriniň biri bolmalydy.

Şeýlelikde, pygamberiň sözlerine görä, 1798-nji ýyldan biraz öň, Injile garşy söweş etmek üçin şeýtany gelip çykyşly we häsiýetli bir güýç ýüze çykmalady. Şeýle hem, Hudaýyň iki şaýadynyň güwäligi şeýle usul bilen dymdyryljak ýurtda, Fyrownyň hudaýsyzlygy we Sodomanyň azgynlygy äşgär bolmalydy.

“Bu pygamberlik Fransiýanyň taryhynda iň takyk hem täsirli ýerine ýetirilişini tapdy. Rewolýusiýa döwründe, 1793-nji ýylda, ‘dünýä ilkinji gezek siwilizasiýanyň içinde doglan we terbiýelenen, hem-de Ýewropanyň iň ajaýyp milletleriniň birini dolandyrmaga hukugynyň bardygyny öz üstüne alan adamlaryň ýygnaýgynyň, ynsan janynyň kabul edýän iň mukaddes hakykatyny inkär etmek we biragyzdan Hudaýa bolan ynamy hem ybadaty ret etmek üçin birleşen sesini ýokary galdyrandygyny eşitdi.’—Sir Walter Scott, *Life of Napoleon*, vol. 1, ch. 17. ‘Fransiýa dünýäde hakyky ýazgy saklanyp galan ýeke-täk millettir, ýagny millet hökmünde ol älemin Ýaradijysyna garşy açyk pitne bilen el göteren millettir. Küp Hudaýa dil ýetirijiler, köp imansyzlar bolupdy we häzirem Angliýada, Germaniýada, Ispaniýada we başga ýerlerde bolup gelýär; emma Fransiýa dünýä taryhynda aýry durýar, çünki öz Kanun çykaryjy mejlisiniň karary bilen Hudaý ýokdur diýip yglan eden, hem-de paýtagtynyň bütin ilatynyň, şeýle hem beýleki ýerlerdäki örän uly köplügiň, erkekler bilen bir hatarda aýallaryň hem, bu habary kabul edip şatlyk bilen tans edip aýdym aýdýan ýeke-täk döwletidir.’—Blackwood’s Magazine, November, 1870.” *The Great Controversy*, 269.

Ylhamanyň on birinji babyndaky “uly şäher” Hudaýyň ýokdugyny yglan eden “öz Kanun çykaryjy mejlisiniň karary” kabul eden Fransiýa milleti bolupdy. Bu karar, Fyrownyň gozgalaňy arkaly şekillendirilýän ateizmiň beýanydy. Uly şäher bir patyşalyk, ýa-da bir “millet”, ýa-da bir “döwletdir”. Ylhamanyň on birinji babynda Fransiýa iki nyşandan — Müsürden we Sodomdan ybaratdyr.

Bize şeýle diýilýär: “Bu ateizmdir, we Müsür tarapyndan şekillendirilýän millet diri Hudaýyň talaplaryny şuna meňzeş inkär bilen beýan eder hem-de ynamsyzlygyň we garşy çykmagyň soňa meňzeş ruhuny ýüze çykarar. ‘Beýik şäher’ hem, ‘ruhy manyda,’ Sodom bilen deňeşdirilýär. Sodomyň Hudaýyň kanunyny bozmakdaky ahlak taýdan çüýrükligi aýratyn-da azgynlykda aýan boldy.”

Fransiýanyň beýik şäheri ýa-da milleti simwolik taýdan bir millet (Müsür) we bir şäher (Sodom) arkaly görkezilýär. Müsür “ses bererdi,” we bir milletiň sözlemegi ybadathana syýasatyny däl-de, döwlet syýasatyny aňladýar. Ylham kitabyň on birinji babynda duş gelýän bu şekillendirişde Müsür döwletdi, Sodom bolsa ybadathana bolup durýardy.

Milletiň “geplemegi” onuň kanun çykaryjy we kazyýet häkimiýetleriniň hereketidir. Beýik Göreş, 442.

Ylhamyň on birinji babynda Ýohanna Fransuz rewolýusiýasynyň wakalaryny pygamberlik nyşanlary arkaly beýan edýär. Rewolýusiýanyň özi bu bapdaky Ýohannanyň öňünden aýdanlarynyň dogrulygyna ýeterlik taryhy subutnamalar berdi. Ýohanna öňünden aýtdy; soňra Fransuz rewolýusiýasy şol öňünden aýdylan zady ýerine ýetirdi; ondan soň bolsa, hem şol pygamberlik, hem-de onuň taryhy taýdan amal bolşy dünýäniň ahyryndaky wakalary görkezýär we olar bilen utgaşýar, şol wagtda ýene-de bir gezek bozuk döwlet bozuk ybadathana bilen birleşer. Elbetde, şol mukaddes däl nika ganly gyrgynçylyga getirýär. Hudaýyň Patyşalygy hem beýik şäherdir.

Soňra ol meni Ruh arkaly beýik we belent bir dagyň üstüne alyp gitdi-de, maňa gökden, Hudaýdan inýän şol beýik şäheri, mukaddes Iýerusalimi görkezdi. Ylham 21:10.

Şu ýerde göz önünde tutulan gelniň ýigidiniň gelşi nikadan öň bolup geçýär. Nika Mesihniň Öz patyşalygyny kabul etmegini aňladýar. Patyşalygyň paýtagty we wekili bolan Mukaddes Şäher, Täze Iýerusalim, “gelin, Guzynyň aýaly” diýlip atlandyrylýar. Perişde Ýohanna şeýle diýdi: “Bärik gel, men saňa gelni, Guzynyň aýalyny görkezeýin.” Pygamber: “Ol meni Ruhda alyp gitdi,” diýýär, “we maňa Hudaýdan gökden inýän şol beýik şäheri, mukaddes Iýerusalimi görkezdi.” Ylham 21:9, 10. Beýik göreş, 426.

Nimrodyň gozgalaňy onuň bir minara we bir şäher gurmagy bilen görkezilýär; bu bolsa dünýäniň ahyrynda ybadathana bilen döwletiň birleşmeginiň nusgasy bolup durýar, çünki pygamberleriň hemmesi dünýäniň ahyry barada söz açdylar. Nimrodyň gozgalaňy şeýle hem Hudaýyň hem ybadathanasyny, hem-de döwletini öz gözegçiligine almak isleýän Lusiferiň gozgalaňynyň dowamydy.

Eý, daň ýyldyzy, säheriň ogly, sen gökden nähili ýykyldyň! Milletleri gowşadan sen, nähili ýere çabraldyň! Çünki sen ýüregiňde: «Men asmana çykararyn, tagtymy Hudaýyň ýyldyzlarynyň üstünde beýgelderin; ýygnaýyň dagynda-da, demirgazygyň çetlerinde-de oturaryn; bulutlaryň belentlikleriniň üstüne çykararyn; Äň ýokaryk meňzärin» diýip aýtdyň. Işaya 14:12–14.

Işaya Luçiferiň “Beýikleriň in Beýigine” “meñzejek” diýen ýüreginiň gizlin isleglerini äşgär edişi ýaly, ol Luçiferiň aç-açan tapawutly iki dürli kürsüde oturmagy gözleýändigini görkezýär. Ol öz “tagtyny Hudaýyň ýyldyzlarynyň üstünden” “ýokary galdyrmagy” hem-de “ýygnaýyň dagynda, demirgazygyň çetlerinde hem oturmagy” isleýär.

Tagt patyşanyň häkimiýetiniň—ýa-da döwlet häkimiýetiniň—nyşanydyr, “demirgazygyň taraplary” bolsa Hudaýyň ybadathanasydyr.

Korahyň ogullary üçin aýdym we zebur. Reb beýikdir, Onuň mukaddeslik dagynda, Hudaýymyzyň şäherinde juda beýik wasp edilmäge mynasypdyr. Ýerleşişiniň gözelligi bilen, tutuş ýeriň şatlygy bolan Sion dagy, demirgazygyň taraplarynda ýerleşen beýik Patyşanyň şäheridir. Hudaý onuň köşklerinde pena hökmünde tanalýandyr. Zebur 48:1–3.

Iýerusalim “beýik Patyşanyň şäheridir”; şeýlelikde, bu Hudaýyň syýasy tagtyny alamatlandyrýar. Şeýle hem Iýerusalim “Onuň mukaddeslik dagydyr”, “demirgazygyň taraplaryndadyr”; şeýlelikde, bu Hudaýyň dini tagtyny hem alamatlandyrýar. Başlangyçdan bäri Şeýtanyň pitnesi we söweşi onuň Hudaýyň hem ybadathanasynyň, hem-de döwletiniň üstünden höküm sürmek isleginiň çäginde suratlandyrylýar. Ondan soň Şeýtan Nimrotyň pitnesine ýolbaşçylyk etdi, we onuň Kaldeliler üçin esaslandyran ýurdy Nimrotyň hem bir minara, hem-de bir şäher bina eden ýurdy hökmünde görkezilýär — ybadathana we döwlet.

Şonuň üçin, Işaýanyň zynahory bilen Ýohannanyň beýik jelep zenany ýeriň patyşalary bilen zyna edenlerinde, pygamberlik ýetmiş pygamberlik ýylynyň ahyrynda Rim Katolik kilisesi bilen ýeriň patyşalarynyň arasynda mukaddes däl bir gatnaşygyň amala aşýandygyny görkezýär.

Işaýanyň pygamberlik hatary ýigrimi üçünji bapda jelep Suruň höküm edilşini beýan edýär, Ýahýa bolsa şol bir höküm hakda «uly Babil» diýip tanadylýan al reňkli bir zenanyň nyşany arkaly ýazýar. Şol bir jelebiň üstünden çykarylan şol bir höküme üçünji şaýatlyk bolsa şeýledir:

Ylham 17-de aýdylýan “aýal” (Wawilon) “gyrmyzy we al reňke bürenip, altyn, gymmat bahaly daşlar we merjenler bilen bezelip, elinde nejisliklerden we haramlyklardan doly bir altyn käse tutan; ... we onuň maňlaýynda şeýle ýazgy bardy: Syr, Beýik Wawilon, zynahorlaryň enesi” diýip teswirlenýär. Pygamber şeýle diýýär: “Men ol aýaly mukaddesleriň ganyndan we Isanyň şäheritleriniň ganyndan serhoş bolan halde gördüm.” Mundan başga-da, Wawilon “ýer ýüzüniň patyşalarynyň üstünden höküm sürýän şol beýik şäher” diýlip yglan edilýär. Ylham 17:4–6, 18. Hristian dünýäsiniň monarhlarynyň üstünden şunça asyrlap zalymana hökmürowanlyk eden güýç Rimdir.” “Beýik göreş”, 382.

Tir «soňky günlerde» Rim Katolik ybadathanasydyr. Şol wagtda papalyk öňe çykar we ýer ýüzüniň patyşalaryna öz aldawçy aýdymalaryny aýdyp, şeýlelik bilen patyşalary ruhany manyda ybadathana bilen döwletiň birleşmegini aňladýan zina işine iterer.

Şol günde şeýle bolar: Tir ýetmiş ýyl unudylar, bir patyşanyň günleriniň ölçegine görä; ýetmiş ýylyň soňunda Tir bir jelep ýaly aýdym aýdar. Işaýa 23:15.

Patyşa Mukaddes Kitap pygamberliginde bir şalykdyr, şonuň üçin Sur pygamberlikdäki bir şalyk ýetmiş ýyl höküm süren döwründe unudylar.

Şol günde şeýle bolar: Tir ýetmiş ýyl unudylar, bir patyşanyň günleriniň möçberince; ýetmiş ýylyň soňunda Tir jelep ýaly aýdym aýdyp başlar. Çeň tutup, şäheri aýlan, eý unudylan jelep; ýakymly saz çal, köp aýdymly aýt, seni ýatlasynlar diýip. Şeýle hem, ýetmiş ýylyň soňunda Reb Tir bilen iş salyşar; ol öz hakyna dolanar we ýer ýüzüniň üstündäki dünýäniň ähli patyşalyklary bilen zyna eder. Işaýa 23:15–17.

Ýetmiş pygamberlik ýyly höküm sürjek bir patyşalygyň günlerinde Rim Katolik ybadathanasy unudylar. Ýetmiş ýylyň ahyrynda papalyk häkimiýeti “sazly owaz çykarar, köp aýdymly aýdýar”. Pygamberlik taýdan “aýdym” “tejribäni” aňladýar.

“Tagtyň önündäki hrustal deňziň üstünde, ot bilen garylan aýna deňzi deýin bolan şol deňizde, — Hudaýyň şöhraty bilen şeýle bir lowurdap durandyr, — ‘haýwanyň, onuň keşbiniň, onuň nyşanyň we onuň adynyň sanynyň üstünden ýeňiş gazananlaryň’ jemagaty ýygnanandyr. Sion dagynda Guzuýyk bilen bile, ‘Hudaýyň arfalaryna eýe bolup,’ olaryň arasynda adamlaryň içinden satyn alnan ýüz kyrk dört mün adam durandyr; we köp suwlaryň şagyrdysy ýaly, beýik gürrüldi sesiniňki ýaly, ‘arfalary bilen saz çalyan arfistleriň sesi’ eşidilýär. Olar tagtyň önünde ‘täze bir aýdym’ aýdýarlar; ol aýdymy ýüz kyrk dört münden başga hiç kim öwrenip bilmez. Ol Musa bilen Guzuýygyň aýdymy — halas boluş aýdymydyr. Şol aýdymy ýüz kyrk dört münden başga hiç kim öwrenip bilmez; çünki ol olaryň tejribesiniň aýdymydyr — başga hiç bir jemagatyň asla başdan geçirmedik tejribesiniň. ‘Bular Guzuýygy nirä gitse, onuň yzyndan gidýänlerdir.’ Bular, ýer ýüzünden, diri adamlaryň arasyndan alnyp göterilen bolup, ‘Hudaýa we Guzuja ilkinji miweler’ diýlip hasap edilýärler. Ylham 15:2, 3; 14:1-5. ‘Bular beýik muşakgatdan çykanlardyr;’ olar millet döredileli bäri hiç haçan bolmadyk muşakgat

wagtyndan geçdiler; olar Ýakubyň muşakgat wagtynyň ezýetini çekdiler; olar Hudaýyň hökümleriniň iň soňky dökülmesi wagtynda şefagatçysyz durdular. Emma olar halas edildiler, çünki olar ‘eşiklerini ýuwup, Guzuýygyň ganynda agartdylar.’ ‘Olaryň agzynda hiç bir hile tapylmady: çünki olar’ Hudaýyň önünde ‘kemçiliksizdir.’ ‘Şonuň üçin olar Hudaýyň tagtynyň önündedirler we gije-gündiz Onuň ybadathanasynda Oňa gulluk edýärler: tagtda oturan hem olaryň arasynda mesgen tutar.’ Olar açlyk we gyrgynçylyk bilen ýer ýüzüniň weýran edilendigini, günün adamlary güýçli yssy bilen ýakmaga güýjüniň bardygyny gördüler, özleri hem ejir çekdiler, açlyk we suwsuzlyk çekdiler. Emma ‘olar indi aç bolmazlar, indi suwsamazlar hem; olaryň üstüne gün düşmez, hiç bir yssy hem urmaz. Çünki tagtyň ortasyndaky Guzuýyk olary bakar we olary ýaşaýyş suwlarynyň çeşmelerine alyp barar; Hudaý bolsa olaryň gözlerinden ähli ýaşlary süpürüp aýrar.’ Ylham 7:14-17.” Beýik jedel, 648.

“‘Onuň ybadathanasynda her kim Onuň şöhraty hakda aýdýar’ (Psalm 29:9), halas edilenleriň aýdjak aýdymy — olaryň tejribesiniň aýdymy — Hudaýyň şöhratyny ygılan eder: ‘Beýik we ajaýypdyr Seniň işleriň, eý Reb Hudaý, Gudratygüçli; adalatly we hakdyr Seniň ýollaryň, eý asyrlaryň Patyşasy. Kim Senden gorkmaz, eý Reb, we Seniň adyňy şöhratlandyrmaz? çünki diňe Sen mukaddesdirsiň.’ Revelation 15:3, 4, R.V.” Education, 308.

Ýetmiş pygamberlik ýylynyň ahyrynda papalyk “ýakymly saz çykarar, köp aýdym aýdar, şonuň üçin” ol “ýatlansyn.” Ýetmiş pygamberlik ýyly höküm sürýän patyşalygyň ahyrynda Rim-katolik buthanasy dünýäni öz öňki taryhynyň tejribesi bilen ýatladar. Şol taryhda ol özüniň we Ýewropanyň patyşalarynyň arasyndaky gatnaşyklarda ahlak taýdan ygtyýar hökmünde höküm sürdi. Şol taryh ýerlikli ýagdaýda Garaňky Asyrlar diýip tanalýar, hem-de Papalygyň Ýewropanyň patyşalarynyň üstünden höküm süren taryhy bilen haýsydyr bir görnüşde baglanyşdyrylyp bilinjek bütin garaňkylyk, soňraky ähli garaňkylygy döreden düýpli hereketiň özüne degişli edilip bilner. Şol hereket buthana bilen döwletiň birleşmesi, Ýewropanyň patyşalary bilen katolik buthanasynyň birleşmesi boldy. Mukaddes Kitapdaky nika gatnaşyklarynda erkek aýalyň üstünden höküm sürmelidir, emma şol taryhda bolup geçen zyna erkek bilen aýalyň arasyndaky gatnaşygyň hakyky tertibiniň tersine öwürülen görnüşi boldy.

Yetmiş ýylyň ahyrynda, pygamberlik taýdan ýatdan çykarylan Papalygyň döwründe dünýäni dolandyryan Mukaddes Kitap pygamberligindäki patyşalyk öz netijesine gelende, beýik bir krizis bolar. Şol patyşalygyň çökmegi netijesinde ýüze çykýan bütindünýä krizisi Katolik buthanasyna, Garaňky Asyrlaryň taryhynda görkezilişi ýaly, şol patyşalygyň çökmegi bilen dörän bulagaý zamanalardan geçmek üçin dünýäniň Rim Katolik buthanasynyň ahlak ygtyýaryna boýun bolmalydygyny dünýä habar berip başlamagy üçin ýol açýar.

Patyşalyk tamamlananda we papalyk öz geçmiş tejribesiniň aýdymyny aýdanda, taryhçylaryň garaňkylyk diýip atlandyryan bir tejribesini; onda şeýle garaňky taryh nädip ýer ýüzüniň patyşalary bilen paýlaşmak üçin papalyk üçin şeýle bir habar bolup biler, şeýle hem olary onuň bilen zyna etmäge ynandyryp biler? Uly bir krizis wagtynda näme üçin geçen asyrlaryň tejribesi, (onuň aýdymy) pygamberlik taýdan ýatdan çykarylmaýandan öňki tejribesi, ýer ýüzüniň patyşalarynyň garaňkylyk tejribesini özüniň uly krizisine çözgüt hökmünde kabul etmegi üçin esas bolup biler?

Rimçilike oňyn garamaýanlaryň hem uly topary onuň güýjünden we täsirinden gelýän howpa az düşünýär. Köpler Orta asyrlarda höküm süren akyl we ahlak garaňkylygynyň onuň taglymatlarynyň, yrymlarynyň hem-de zulumynyň ýaýramagyna amatly şert döredendigini, şeýle-de häzirki zamanlaryň has ýokary aň-düşünjesiniň, bilimiň giňden ýaýramagynyň we din meselelerinde artýan giňgöwünliligiň çydamsyzlygynyň hem-de zalymlygynyň gaýtadan dikeldilmegine ýol bermeýändigini öňe sürýärler. Şeýle ýagdaýyň şu nurlanan döwürde bolup biljekdigi baradaky pikirini özi masgaralanýar. Hakykatdan-da, uly nur — akyl, ahlak we din babatyndaky nur — şu nesliň üstüne saçylýar. Hudaýyň Mukaddes Sözüniň açyk sahypalarynda dünýä asmandan gelen nur saçyldy. Emma şuny ýatda saklamalydyrlar: peşgeş berlen nur näçe uly bolsa, ony tersine öwürýän we ret edýänleriň garaňkylygy hem şonça uludyr.

Mukaddes Kitaby dogra bilen öwrenmek protestantlara papalygynyň hakyky häsiýetini görkezjekdi we olary ondan ýigrenmäge hem-de gaça durmaga iterjekdi; emma köpler öz akylarlygyna şeýle bir buýsanýarlar welin, hakykata ugrukdyrylmaklary üçin Hudaýy pesgöwünlilik bilen gözlemegiň zerurlygyny duýmaýarlar. Özleriniň nurana düşünelidigine guwanýandyklaryna garamazdan, olar hem Ýazgylardan, hem-de Hudaýyň güýjünden bihabardyrlar. Olara wyždanlaryny köşeşdirmegiň haýsydyr bir serişdesi gerek, şonuň üçin olar iň az ruhy hem-de iň peseldiji zady gözleýärler. Olaryň isleýäni, Hudaýy ýatlamagyň usuly hökmünde kabul ediljek, emma aslynda Ony unutmagyň bir usulydyr. Papalyk bularyň hemmesiniň isleglerini kanagatlandyrmaga örän laýykdyr. Ol adamzadyň, tas бүтін дүнйәни өз içине алын, iki topary üçin taýýarlanylýandyr — hyzmatlary bilen halas bolmak isleýänler we günäleriniň içinde halas bolmak isleýänler. Ine, onuň güýjüniň syry şudur.

“Beýik akyl garaňkylygynyň bir günü papalygynyň üstünligine amatlydygy görkezildi. Heniz-de beýik akyl ýagtylygynyň bir gününüň hem onuň üstünligi üçin edil şonuň ýaly amatlydygy subut ediler. Geçen asyrlarda adamlar Hudaýyň Sözüden hem-de hakykatyň biliminden mahrum bolanlarynda, olaryň gözleri baglanypdy, we münlerçesi aýaklary üçin ýazylan duzagy görmän, oňa düşüp galýardy. Bu nesilde bolsa köp adamlaryň gözleri adamçylyk çaklamalarynyň, ‘ýalandan ylym diýlip atlandyrylýan’ zatlaryň lowurdysy bilen gamaşýar; olar duzagy saýgarmaýarlar we göýä gözleri baglanan ýaly, oňa edil şonuň ýaly aňsatlyk bilen girýärler. Hudaý adamyň akyl güýjüniň Ýaradyjysyndan berlen bir peşgeş hökmünde tutulmagyny we onuň hakykata hem-de adalata gullukda ulanylmagyny niýet edipdi; emma haçan-da buýsanç bilen şöhratparazlyk göwünlerde saklanylýar we adamlar öz nazaryýetlerini Hudaýyň Sözüniň üstünde beýgeldýän bolsalar, şonda akyl nadanlykdan hem has uly zyýan ýetirip biler. Şeýlelikde, häzirki döwrüň Mukaddes Kitaba bolan imany gowşadýan galp ylymy, özüne ýakymly görnüşleri bilen papalygy kabul etmäge ýol taýýarlamakda, Garaňky Asyrlarda onuň beýgelmegine ýol açmak üçin bilimiň saklanylyşy nähili üstünlikli bolan bolsa, edil şonuň ýaly üstünlikli bolar.” The Great Controversy, 572.

Rim katolikleri Sabat günündäki özgerişligiň öz ybadathanalary tarapyndan edilendigini boýun alýarlar we hut şol özgerişligi ybadathananyň iň ýokary ygtyýarlylygynyň subuty hökmünde getirýärler. Olar hepdäniň birinji gününü Sabat hökmünde berjaý etmek bilen, protestantlaryň ilahi zatlar babatda kanun çykarmaga onuň häkimiýetini ykrar edýändigini aýdýarlar. Rim ybadathanasy özüniň ýalňyşmazlyk baradaky talabyndan el çekmändir; dünýä hem-de

protestant ybadathanalary Ýehowanyň Sabatyny ret edip, onuň döreden galp Sabatyny kabul edenlerinde, olar aslynda bu talaby ykrar edýärler. Olar bu özgerişlik üçin ygtyýarlyga salgylanyp bilerler, emma olaryň ýöretmesindäki ýalňyşlyk aňsatlyk bilen görünýär. Papist protestantlaryň öz-özünü aldýandygyny, bu işiň hakykatlaryna bilgeleşleýin gözlerini ýumýandygyny görer ýaly derejede ýitidir. Ýekşenbe guramasy rowaçlyk gazandygysaýyn, ol şatlanýar, çünki munuň ahyrsoňy bütin protestant dünýäsini Rimiň baýdagynyň astyna getirjekdigine ynamy berkdir.

Şenbe gününüň üýtgedilmegi Rim ybadathanasynyň ygtyýarynyň nyşany ýa-da alamatydyr. Dördünji tabşyrygyň talaplaryna düşünp, hakykynyň ýerine galp Şenbe gününü tutmagy saýlaýanlar, şeýle etmek bilen, diňe şonuň buýrugy esasynda emr edýän güýje tagzym edýärler. Haýwanyň belligi papalyk Şenbe günüdür; ol dünýä tarapyndan Hudaýyň bellän gününüň ýerine kabul edilendir.

“Emma pygamberlikde görkezilişi ýaly, haýwanyň nyşanyny kabul etmegiň wagty heniz gelip ýetmedi. Synag wagty entek gelmedi. Her bir ybadathanada, Rim Katolik jemgyýetini hem aýyрман, hakyky mesihiler bardyr. Olar ýagtylygy alyp, dördünji tabşyrygyň borjuna görýänçäler hiç kim ýazgarylma. Emma galp Sabaty mejbury edýän karar çykarylanda, üçünji perişdäniň güýçli nidasynyň adamlary haýwana we onuň keşbine sežde etmekden duýdurýş beryän wagtynda, ýalan bilen hakykatyň arasyndaky serhet aýdyň çekiler. Şonda-da günä etmekde dowam edýänler haýwanyň nyşanyny maňlaýlarynda ýa-da ellerinde kabul ederler.

“Çalt ädimler bilen biz bu döwre golaýlaşýarys. Protestant ybadathanalary ýalan dini goldamak üçin dünýewi häkimiýet bilen birleşen wagtynda — olaryň ata-babalarynyň garşysyna durandyklary üçin in gazaply yzarlamalary başdan geçiren şol dine — şonda papalyk Sabady ybadathana bilen döwletiň birleşen ygtyýary arkaly mejbury giriziler. Milli ýüz öwürme bolar, ol bolsa diňe milli heläkçilik bilen tamamlanar.” Bible Training School, 2-nji fewral, 1913.

Indi babyň özüne doly ýüzlenmezden öň anyklamaga çalyşýan nyşanlarymyzyň başisine degip geçdik. Mukaddes Kitabyň pygamberliginde şäher bir şalykdyr, we Işaya ýigrimi üçünji bapda biri-biri bilen ýakynan baglanyşykly, emma anyk tapawutly iki şalyk bar. Birinjisi “täç geýdiriji şäher”, beýlekisi bolsa “söwdagär şäher”dir. Ahyrky günlerde aždahanyň, haýwanyň we ýalan pygamberiň üç esse birleşigine gözegçilik edýän güýç papalykdyr. Täji bolan şol şalykdyr.

“Biz soňky çökgünlige golaýlaşdygymyza, Rebbiň gurallarynyň arasynda ylalaşyk we birlik höküm sürmeginiň diýseň möhüm ähmiýeti bardyr. Dünýä tupan, uruş we agzalalyk bilen doludyr. Emma bir başlygyň — papalyk häkimiýetiniň — astynda adamlar Hudaýa Onuň şaýatlarynyň şahsyýetinde garşy çykmak üçin birleşerler. Bu birleşik beýik dönük tarapyndan berkidilýär. Ol hakykata garşy söweşmekde öz wekillerini birleşdirmäge çalyşýan mahaly, onuň goragçylaryny bölmäge we dargatmaga hem işlä. Gabanjaňlyk, erbet güman etme, ýaman sözleme — bularyň hemmesi agzalalyk we düşünişmezlik döretmek üçin onuň tarapyndan tutaşdyrylýar.” Testimonies, volume 7, 182.

Täçli patyşalyk Tirdir, onuň manysy “gaýa” diýmekdir. Bu bapda Tir Mesihi galplaşdyrmaga çalyşýan papalygy aňladýar, çünki papalyk antihristdir. “Antihrist” sözündäki “anti” sözi “ornunda” diýmekdir. Papalyk her derejede Mesihi galplaşdyrmaga çalyşýar, we Tir ady gaýa

diýmegi aňladýar, çünki papalyk “Asyrlaryň Gaýasy”nyň galp nusgasydyr.

Tiriň garşysyna — täç geýdirýän şäheriň garşysyna, onuň täjirleri şazadalar, söwdaçylary bolsa ýer ýüzüniň hormatlulary bolan şäheriň garşysyna — bu niýeti kim düzdi? Muny Hökmürowan Reb niýet etdi: ähli şöhratyň tekepbirligini masgara etmek we ýer ýüzüniň ähli hormatlularyny äsgermezlige düşürmek üçin. Eý Tarşyşyň gyzy, derýa dek öz ýurduňdan geçip git; indi daýanç ýokdur. Ol elini deňziň üstüne uzatdy, patyşalyklary sarsdyrды; Reb söwda edýän şäheriň garşysyna onuň berk gala-goraglaryny ýykyş etmek üçin buýruk berdi. Işaya 23:8–11.

Biz köp şaýatlaryň esasynda “patyşalyklaryň sarsdyrylmagynyň” Hudaý tarapyndan, yslamyň üsti bilen amala aşyrylýandygyny görkezmegi maksat edinýäris. Yslam milletleri gazaba getirýän hem-de milletleri sarsdyrmak üçin ulanylýan güýçdür. Şu pursatda biz Rebbiň “ýeriň ähli abraýlylaryny” — “söwdagärleri” we “täjirleri”, olaryň “berk galalary” ýok ediljek bolanlary — masgaraçylyga sezewar etmegi karar edendigini kesgitleýäris. Söwda şäheri we täç geýdirýän şäher asmanynyň närazylygyny oýarypdyr, we Reb olaryň “berk galalaryny” ýok etmegi niýet edinendir; bu bolsa ykdysadyýeti aňladýar. Ykdysadyýetiň çöküşi Amerikanyň Birleşen Ştatlarynda ýekşenbe kanunyndan öň bolup geçýär, çünki ýekşenbe kanunyndan öň Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň raýatlary “ylahy hoşallyga we wagtlaýyn rowaçlyga” gaýtarylmagy talap edýärler. Olaryň delili şudur: Hudaýyň höküm-jazalary ýekşenbe güni “berk berjaý edilýänçä” tamamlanmaz. Mukaddes Kitabyň birnäçe şaýatlary dünýä ykdysadyýetinde ägirt uly çökgünligiň bosagasynda durandygymyz bilen ylalaşýar. Şol çökgünlik ýekşenbe kanunyndan öň bolup geçýär, edil 1837-nji ýylyň çökgünliginiň 1844-nji ýylyň 22-nji oktyabryndan öň bolup geçişi ýaly.

“Soňra beýik aldawçy adamlary Hudaýa hyzmat edýänleriň şu betbagtçylyklara sebäp bolýandyklaryna ynandyrar. Asmanynyň närazylygyny üstlerine çeken topar ähli kynçylyklaryny Hudaýyň buýruklaryna boýun bolmaklary bilen kanun bozujylara hemişelik ýazgarma bolup durýanlaryň üstüne ýüklär. Adamlaryň ýekşenbe sabatynyň bozulmagy bilen Hudaýa garşy günä edýändikleri yglan ediler; bu günäniň bes edilmez betbagtçylyklary getirendigi, we ýekşenbe gününe berjaý ediliş berk mejbury edilýänçä bu betbagtçylyklaryň bes bolmajakdygy aýdylýar; dördünji buýrugyň talaplaryny öňe sürýänleriň, şeýlelikde ýekşenbä bolan hormaty ýykyp, halky bulaşdyrýandyklary, olaryň ilaty ylahy merhemete hem-de wagtlaýyn abadançylyga gaýtadan gowuşmagyna päsgel berýändikleri öňe sürüler. Şeýlelik bilen gadymda Hudaýyň hyzmatkäri garşysyna öňe sürülen aýyplama ýene-de gaýtalanar we edil şonuň ýaly esaslara daýanar: ‘Ahab Ylýasy gören badyna, Ahab oňa: Senmi Yslamy bulaşdyrýan? diýdi. Ol hem jogap berdi: Men Yslamy bulaşdyramok; emma sen we kakaň öýi bulaşdyrýarsyňyz, çünki siz Rebbiň buýruklaryny taşlap, Bagallaryň yzyndan gitdiňiz.’ 1 Patyşalar 18:17, 18. Ýalan aýyplamalar arkaly halkyň gahar-gazaby tutaşdyrylanda, olar Hudaýyň ilçilerine garşy ýüz öwrederler, bu bolsa ýüz öwüriji Ysraýylyň Ylýas bilen alyp baran ýoluna örän meňzeş bolar.” Uly Göreş, 590.

Karmel dagynda Ylýasyň Baal pygamberleri we bagyň ruhanylary bilen yüzbe-ýüz bolmagy ýekşenbe kanunyň aňladýar. Ybadathana üçin habar: “şu gün kimiň hyzmatynda boljakdygyňy saýlaň” diýen habardy. Bu taryh ýekşenbe kanunynda gaýtalananda, sorag: “haýsy günü saýlajak, çünki seniň saýlan günüň kimiň hyzmatynda durýandygyňy görkezýär” diýen soragdyr. Karmel dagyndan öň üç ýarym ýyl dowam eden agyr guraklyk bolupdy. Ýekşenbe kanunyndan öň hem

ýekşenbe kanunlarynyň bir tapgyry bolýar, ýöne olar entek “gaty berk ýerine ýetirilmedikdir.” Ýekşenbe kanuny bilen baglanyşykly ýörelge şudur: milli dinden dönüklükden soň milli heläkçilik gelýär. Munuň mysaly hökmünde Konstantin milady 321-nji ýylda ýekşenbe kanunyny kabul etdi, şondan az wagt soň bolsa Ylham kitaby 8-nji bapdaky ilkinji dört surnaý Günbatar Rim imperiýasyny 476-njy ýyla çenli öz soňuna alyp barmaga başlady. Konstantiniň taryhy möhümdir, çünki onda ýekşenbäniň yzygiderli beýgeldilişi we şol bir wagtda ýedinji günün Sabatynyň yzygiderli çäklendirilşi bardy. Bu yzygiderli ösüş öz jemine, raýatlar ýekşenbäni berjaý etmäge mejbur edilende ýa-da Sabaty saklandyklary üçin yzarlananda ýetdi. Amerikanyň Birleşen Ştatlarynda güýje girýän ýekşenbe kanunçylygynyň barha güýçlenýän ösüşiniň jemlenişi hem şoldur. Ýekşenbe ybadatynyň mejbury edilmegi bilen baglanyşykly ýörelgeleriň biri: “milli dinden dönüklükden soň milli heläkçilik gelýär.” Bu ýörelge Ylham kitaby 13-nji bap, 11-nji aýatda beýan edilen hakyky ýekşenbe kanunundan öň, ýekşenbe kanunlarynyň barha berk ýerine ýetirilmeginiň Hudaýyň hökümleriniň hem barha güýçlenmegine getirýändigini aňladýar. Her bir kanunlaşdyрма özüne laýyk gelýän bir heläkçiligi getirjekdir. Raýatlaryň Sabaty saklaýanlary sebäp bolýar diýip aýyplaýan hökümleri, aslynda, ýekşenbe kanunçylygynyň barha berk ýerine ýetirilmegi netijesinde gelýär. Biz “Beýik Jedel” atly kitapdan bir parçany goşduk, oňa men “Ýekşenbäniň Ösüşi” diýip at berdim. Muny ýene bir gezek okamagyňyzy maslahat bererdim. Ol “Pygamberlik Ruhý” diýlip atlandyrylýan kategoriýadadyr.

“Hudaý Öz halkynyň garşylyk we gazap tupanyna garşy durmaga taýýar bolmagy üçin, soňky günlerde boljak zatlary açyp görkezdi. Öňlerinde duran wakalar barada duýduryş alanlar geljek tupany asuda garaşmak bilen garşy alyp, Reb kynçylyk gününde Öz wepaly gullaryny gorar diýip, özlerini köşeşdirip oturmaýy dældirler. Biz Rebbine garaşýan adamlar ýaly bolmalydyrys, ýöne bihuda garaşmak bilen däl, eýsem yhlasly zähmetde, sarsmaz iman bilen. Häzir akyllygymyzy ikinji derejeli ähmiýetli zatlar bilen dolandyrmaga ýol bermeli wagt däl. Adamlar uklap ýatyrkalar, Şeýtan Rebbe degişli halkyň merhemet ýa-da adalat görmezligi üçin işjeň ýagdaýda ýagdaýlary tertipleşdirýär. Ýekşenbe hereketi häzir garaňkylykda öňe barýar. Ýolbaşçylar hakyky meseläni gizleýärler, we bu herekete goşulýanlaryň köpüsi hem içki akymyň nirä tarap ugur alýandygyny özleri görmeýärler. Onuň ygylanlary mylaýym we daşyndan seredeninde mesihidir, ýöne sözlän wagtynda aňdarmalaryň ruhuny ýüze çykarar. Biz üçin howp salýan bu bela-beteriň önüni almak maksady bilen güýjümüziň yetdiginden hemmesini etmek borjumyzdyr. Özümizi halkyň önünde dogry ýagdaýda görkezmek arkaly önýargyny ýaragsyzlandyrmaga çalyşmalydyrys. Şeýle etmek bilen, wyždan azatlygyny çäklendirýän çäreleriň garşysyna iň täsirli garşy çykyşy öňe sürüp, olaryň önüne jedelli meseläniň hakyky manysyny getirmelidir. Biz Mukaddes Ýazgylary derňäp öwrenmeli we imanymyzyň sebäbini düşündirip bilmelidir. Pygamber şeýle diýýär: ‘Erbetler erbetlik ederler; erbetleriň hiç biri düşünmez; ýöne paýhaslylar düşünerler.’ Testimonies, volume 5, 452.”

Ýekşenbe gününe degişli kanunçylyk hereketini tanamak kyn, çünki ol “garaňkylykda” öz ýoluny açýar we papalyk “duýdurmazdan we duýulmazdan” “öz maksatlaryny öňe sürmek üçin öz güýçlerini berkityär.” Garaňkylykda Ýekşenbe kanunçylygyny geçirmek ugrundaky işiň ýüz kyrk dört mün adamyň synagdan geçirilmeginde merkezi mesele bolýandygy hakykatdyr. Daniýele we Uayt uýaya görä, “erbetleriň hiç biri düşünmez.” Daniýeldäki “erbetler” Mattaň “akylsyz

gyzlarydyr”; olary Uayt uýa Laodikeli diýip kesgitleýär. Akylllylar, daş-töweregimizdäki taryh Hudaýyň Sözüne garşy çykýan ýaly görünse-de, häzir bolup geçýän wakalara düşünerler. Biz Hudaýyň Sözüne ynanýarysmy ýa-da daş-töweregimizde bolup geçýän zatlara? Şeýle-de bolsa, ahyryň Nuhuň günlerindäki ýaly boljakdygy öňünden bize duýduryldy.

Dünýä, gozgalandan doly, Hudaýsyz lezzetden doly, ukudadyr, ten höwesleriniň howpsuzlygyna daýanyp ukudadyr. Adamlar Rebbiň gelmegini uzaklara süýşürýärler. Duýduryşlara gülýärler. Tekepbirlik bilen şeýle öwünilýär: «Hemmesi başyndan bäri nähili bolan bolsa, häzir hem şonuň ýaly dowam edýär». «Ertir hem şu gün ýaly bolar, hatda has-da bolçulykly bolar». 2 Petrus 3:4; Işaya 56:12. Biz lezzet söýüjilige has-da çuň batarys. Emma Mesih şeýle diýýär: «Ine, Men ogruň gelşi ýaly gelýärim». Ylham 16:15. Hut dünýä masgaralaýjylyk bilen: «Onuň geljekdigi baradaky wada nirede?» diýip sorayan pursadynda, alamatlar ýerine ýetýär. Olar: «Parahatlyk we amanylyk» diýip gygyrýarkalar, duýdansyz heläkçilik gelýär. Masgaralaýjy, hakykaty ret eden adam tekepbir we özüne bil baglaýjy bolanda; pul gazanmagyň dürli ugurlaryndaky işleriň gündelik akymy ýörelgä üns berilmezden dowam etdirilende; talyp Mukaddes Kitabyndan başga hemme zadyň bilimini höwes bilen gözlände, Mesih ogruň gelşi ýaly gelýär.

“Dünýäde hemme zat başagaýlyk içindedir. Wagtyň alamatlary howplydyr. Geljek wakalar öňünden öz kölegelerini taşlaýar. Hudaýyň Ruhy ýer ýüzünden çekilýär, we deňizde-de, gury ýerde-de betbagtçylyk yzly-yzyna gelýär. Tupanlar, ýer titremeler, ýangynlar, suw joşmalary, her derejedäki adam öldürmeler bar. Geljegi kim okap biler? Howpsuzlyk nirede? Adamy ýa-da ýer ýüzüne degişli hiç bir zatda ynam ýokdur. Adamlar öz saýlap alan baýdagynyň astynda çaltlyk bilen toparlanýarlar. Olar öz ýolbaşçylarynyň hereketlerine aladaly halda garaşýarlar we gözegçilik edýärler. Rebbimiziň görünmegine garaşýan, oňa gözegçilik edýän we onuň üçin zähmet çekýänler hem bar. Beýleki bir topar bolsa ilkinji beýik dinden dönügiň serkerdeliginiň astynda hatara goşulýar. Az adam ýürekden we jan-dilden gaçymaly dowzahyň we gazanylmagy gerek asmanyň bardygyna ynanýar.”

“Başymyza inýän krizis ýuwaş-ýuwaşdan golaýlaşýar. Gün asmanda şöhle saçýar, öz adaty aýlawy boýunça hereket edýär, we asmanlar henizem Hudaýyň şöhratyny yglan edýär. Adamlar henizem iýip-içýärler, ekip-dikýärler, öý gurýarlar, öýlenýärler we äre berýärler. Söwdagärler henizem satyn alyp-satýarlar. Adamlar biri-birine sokulyşyp, in ýokary orun ugrunda göreşýärler. Lezzet-sapar söýüjiler henizem teatlara, at çapysyklaryna, humarhanalara üýşýärler. In ýokary tolgunyşlyk höküm sürýär, emma synag möhletiniň sagady tiz ýapylýar, we her bir işiň ykbaly baky taýdan çözüljek bolup dur. Şeýtan öz wagtynyň gysgalandygyny görýär. Ol adamlaryň aldanylmagy, ýalňyşdyrylmagy, başagaý edilmegi we jadylanyp saklanylmagy üçin ähli serişdelerini herekete getirdi; tä synag gününüň wagty tamam bolýança we rehim gapysy baky ýapylýança.”

Asyrlaryň içinden bize Rebbiimiziň Zeýtun dagyndan aýdýan duýduryş sözleri gaýtalanmaz çynlakaýlyk bilen gelip ýetýär: “Özüňize serediň, ýürekleriňiz aşa iýip-içmekden, serhoşlukdan we bu durmuşyň aladalaryndan agyrlaşyp, şol günüň size duýdansyz gelmezligi üçin.” “Şonuň üçin oýag boluň we elmydama doga ediň; şeýle etseňiz, bolup geçjek bu zatlaryň hemmesinden gutulmaga we Ynsan Oglunyň önünde durmaga laýyk saýylarsyňyz.”

Desire of Ages, 635, 636.

Işayanyň ýigrimi üçünji babynda Zidon Amerikanyň Birleşen Şatlarydyr, Tir bolsa papalykdyr. Tir bilen Zidon gadymy döwürde Ortaýer deňziniň kenarynda ýerleşen, biri-biri bilen döwürdeş finikiýa şäherleridi. Olar deňiz söwdasy, baýlygy we gadymy dünýäde eden täsiri bilen tanalýardylar. Bu bölümde Zidon we onuň “söwdagärleri” Tarşyşy doldurýardy. Zidonyň söwdagärleri “Sihoryň tohumy” bilen söwda edýärdiler; bu bolsa “derýanyň hasylydyr”, “derýanyň” miwesidir, we ol “onuň girdejisidir”, çünki ol “milletleriň bazarydyr”. Ähli pygamberler dünýäniň soňy barada sözleýär; şeýle bolsa, dünýäniň soňunda milletleriň bazary kimdir? Ol ABŞ-dyr.

Sihor Müsüriň içindäki bir derýadyr (ähtimal, Niliň deltasy) we dünýäniň baýlygyny aňlatmak üçin ulanylýar, çünki Müsür dünýädir. Sidonyň “päk gyzy” ABŞ-nyň in soňky neslini aňladýar, ol bolsa Ýekşenbe kanuny bilen bile gelýän harby ýagdaýdan we onuň derrew yz ýanyndan gelýän milli harabalykdan ezilýär. Sidonyň şol gyzlary Týr hakdaky sorag bilen ýazgarylýar, şeýle diýilýär: “bu siziň şatlykly şäheriňizmi” (patyşalyk), ABŞ-nyň şatlanyp bakýan zady şolmy? Bu “gadymylygy gadym günlerden bolan patyşalykmy”, haçan-da parçanyň aýdysyna görä, ol Topandan dessine soň Nimrod tarapyndan esaslandyrylan bolsa?

Hudaý ony jezalandyrmak üçin “täç geýdirýän şäher bolan Tir barada” kesgitledi we “niýet etdi”. Papalygyň jezasyna dünýäniň maliýe gurluşynyň çökmegi hem girýär, çünki “Reb” “täjir şäheri bolan” “Sidona” garşy (Amerikanyň Birleşen Şatlaryna) “buýruk berdi”. Onuň “berkitmeleri”, ýagny Amerikanyň Birleşen Şatlarynyň ykdysadyýetini “ýok etmek” baradaky buýrugy Sabat buýrugydyr, çünki milli dönüklükden soň milli heläkçilik gelýär.

Papalygyň jezasy Amerikanyň Birleşen Şatlarynyň ykdysadyýetiniň weýran edilmegine jogap hökmünde tutuş dünýäniň ykdysady çökgünliginiň başlanmagy bilen başlanýar. Zidon öz ykdysadyýeti bilen baglanyşykly bir “öýe” eýedir; şeýlelikde ol girip bolmaýanlygy sebäpli ýok edilýän maliýe gurluşyny aňladýar. Ol “öýden” indi hiç hili maýa goýum ýa-da girdeji bolmaz, çünki ol ýok edilendir. Bu weýrançylyk Ýekşenbe kanuny wagtynda bolup geçýär, emma Ýekşenbe kanunundan ön hem hökmler eýýäm barha güýjeýän görnüşde dowam edýär. Çökgünlik urlanda, papalyk, söwdagär şazadalary we hormatlanýan söwdaçylary bilen birlikde Amerikanyň Birleşen Şatlary hem-de Tarşyş gämileri “agy” ederler.

Bu parçadaky “Tarşyş” diýen ýeriň ýerleşýän ýeri gadymy döwürde baýlyk bilen baglanyşdyrylýar, we Mukaddes Kitapdaky Tarşyşyň gämileri ykdysady kuwwatyň in esasy nyşanydyr.

Çünki patyşanyň gämileri Huramyň hyzmatkärleri bilen birlikde Tarşyşa gidýärdi; Tarşyş gämileri her üç ýyldan bir gezek altyn, kümüş, pil süňküni, maýmynlary we towuslary getirýärdi. Patyşa Süleýman baýlykda we paýhasda ýer ýüzüniň ähli patyşalaryndan üstün çykdy. 2 Ýyl ýazgylary 9:21, 22.

Gämiler ykdysady güýji aňladýar, we Tarşyş Mukaddes Kitap pygamberliginde öndebaryjy ykdysady gämini aňladýar. Tarşyşyň “gyzy” tarapyndan görkezilýän soňky nesline: “Ýurduňdan

derýa ýaly geç” diýilýär, we onuň görýäni şudur: onuň ýurdunyň “indi güýji ýokdur” we ol indi Tir patyşalygy üstünde “şatlanyp” bilmeýär. Olaryň gözlän güýji Sidonyň öňki ykdysady güýjüdi, emma ol gidipdi, çünki deňiz şeýle diýip gepleýärdi: “Men dogrumok, ne çaga dünýä inderýärin, ne-de ýaş ýigitleri terbiýeläp ulaldýaryn, ne-de gyzlary ýetişdirýärin”; şeýlelik bilen, bu deňziň soňky neslini, ýagny dünýä ykdysadyýetiniň ýok edilmegine aglaýan dünýä halklaryny aýan edýär; şol pursatda dünýä halklary özleriniň ýer ýüzüniň taryhynyň soňky neslidiginiň hakykatyna oýanýarlar, we baky ýaşayşa taýýarlanmak üçin gaty giç bolýar.

„Adamyň duýgularyna ebedi wakalaryň hakykaty açylanda, puluň gymmaty tiz wagtdan örän birden pese gaçar.“ Evangelism, 62.

Bu parçadaky hemmeler üçin agyry döredýän iki sany “habar” ýa-da ýüzlenme bar. Birinji “habar” Müsür hakyndadyr, ikinji “habar” bolsa Tirdir. Müsür baradaky habar geçmiş zamandadyr, çünki Işaya: “Müsür baradaky habarda bolşy ýaly” diýýär; şeýlelikde, Hudaýyň Sidony (ABŞ-ny) ýok etmezinden ozal Müsür bilen baglanyşykly bir iş edendigini görkezýär. Hudaýyň Müsür bilen eden zady, şol bir wagtda Müsür baradaky “habary” hem aňladýar: Ol Müsüri, Hudaýyň saýlanan bir halk bilen ilkinji gezek äht baglaşan wagty bilen baglanyşykly ýagdaýda ýok etdi. Bu iki habar şol bir “habardyr.” Müsür baradaky habar başlangyçdyr, Tir baradaky habar bolsa ahyrdyr. Alfa we Omega soňky günlerde ýüz kyrk dört mün bilen baglaşylan ähti şol mowzugyň başlangyç taryhy arkaly görkezdi. Müsür baradaky “habar” Farawnyň we onuň goşunynyň ýok edilen Gyzyň deňizdäki halas edilmedir; bu bolsa Hudaýyň halkynyň soňky halas bolşunyň görnüşidir, ol hem “Tir ýüki” bolan “habar” arkaly şekillendirilýär.

Mukaddes Kitapta Tarşış gemilerini heläk edýän hökmünde görkezilen güýç Yslamdyr. Yslamyň meselesi soňrak ele alnar, şonuň üçin bu meseläni has doly görnüşde soňraky wagtda beýan ederis. Ol bu parçatda Kipr üçin gadymy söz bolan “Kittim” hökmünde görkezilýär, we parçatda Sidon bilen Tyryň heläk bolşunyň “Kittimden” aýan edilýändigini aýdylýar. Yslam nyşany Mukaddes Kitabynyň pygamberliklerinde Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň ýok edilşiniň örän anyk bir şekillendirişini öz içine alýar.

Işaya kitabynda agzalýan günleri we ýyllary yzarlamak möhümdir, çünki olar köplenç indiki gelyän parçanyň pygamberlik wagtyny kesgitleýär. Işanyň ýigrimi üçünji baby, ýigrimi ikinji bapdaky “görüş jülgesiniň” “ýükünden” soň gelyär; onuň önünde bolsa üç “ýüki” öz içine alýan ýigrimi birinji bap durýar, we şolaryň üçüsi hem Yslamy görkezýär. Şol bapdan öň, ýigriminji bapyň birinji aýatynda, indiki baplarda gelyän heläkçilik pygamberlikleriniň görkezilýän pygamberlik taryhynyň ýagdaýy beýan edilýär.

Aşdoda Tartan gelen ýylda (ony Assiriýanyň patyşasy Sargon iberen wagty), ol Aşdoda garşy söweşip, ony ele geçirdi. Işaya 20:1.

“Tartan” sözi bir at bolup biler ýa-da, has ähtimal, harby ýolbaşçynyň derejesi bolup biler. Tartan Assiriýanyň kem-kemden dünýäni öz golastyna geçirýän taryhy döwründe Müsüriň şäheri bolan Aşdoda gelip, ony eýeledi. Assiriýa Wawilonyň nyşanydy. Assiriýa bilen Wawilon ikisi-de demirgazykdan gelen patyşalyklardy, Hudaýyň goýunlaryny “dagadan” “arslanlar” diýip tanalýan patyşalyklardy, hem-de ikisi-de şol bir jezany alýar. Assiriýa ilkinjidi; Wawilon soňkusydy.

Ysraýyl dargadylan bir goýun kimin; ýolbarslar ony kowup dargatdylar: ilki Assiriýanyň patyşasy ony iýip gutardy; soňunda bolsa Wawilon patyşasy bu Nebukadnesar onuň süňklerini döwdi. Şonuň üçin Hökmürowan Reb, Ysraýylyň Hudaýy, şeýle diýýär: Ine, Assiriýanyň patyşasyny jezalandyryşym ýaly, Wawilon patyşasyny we onuň ýurduny hem jezalandyrarın. Ýermeýa 50:17, 18.

Pygamberlik taýdan olaryň ikisi hem “tekepbir Assuriýalydyr.”

“Tekepbir assiriýaly Sennaherib Hudaýa kemsidip, Oňa dil ýetirende we Ysraýyly ýok etmek bilen haýbat atanda, ‘şol gije Rebbiň perişdesi çykyp, assiriýalylaryň düşelgesinde ýüz segsen baş müň adamy gyryp taşlady.’ Sennaheribiň goşunyndan ‘ähli gaýratly batyrlar, ýolbaşçylar we serkerdeler ýok edildi.’ ‘Şeýlelikde, ol ýüzüniň gara bilen öz ýurduna gaýdyp gitdi.’ [2 Patyşalar 19:35; 2 Ýyl ýazgylary 32:21.]” Beýik göreş, 512.

“Tartan Aşdoda gelip, ony ele alan ýyly” papalyk häkimiýetiniň Daniel onbirinji babyň soňky alty aýatynda görkezilişi ýaly dünýäni tapgyrlaýyn boýun egdirmegini aňladýar. Derňew höküminiň “soňky günleri” bolup, ýerine ýetiriji hökme, ýagny soňky ýedi bela gös-göni alyp barýan ýekşenbe kanuny krizisiniň taryhy şol Tartan Aşdoda gelen “ýyly” bilen aňladylýan taryhy şertdir. Şol taryhyň mazmuny şeýlelikde orun alandan soň, Işaýa yslam barada heläkçilik hakynda üç pygamberlik, Laodikýa Adventizmi barada bir pygamberlik, soňra bolsa Tiriň ýüki hakynda söze geçýär. Ýigriminji dördünji bap soňky ýedi belanyň nusgawy mysallarynyň biridir; onuň yzyndan gelýän ýigriminji başinji bap bolsa Hudaýyň halkynyň iň soňky halas edilişini görkezýär; şol ýerde biz Hudaýyň halkynyň uly muşakgat döwründe aýdýan iň meşhur beýanatlarynyň birini görýäris.

Şol gün şeýle diýler: Ine, biziň Hudaýymyz şu; biz Oňa garaşdyk, we Ol bizi halas eder; Reb şu; biz Oňa garaşdyk, Onuň halas edişinde şatlanarys we begenç duýarys. Işaýa 25:9.

Ýüz kyrk dört müň, Hudaýlarynyň toýa gelmegine garaşan paýhasly gyzlardyr, emma Onuň on gyz hakyndaky tymsala laýyklykda gijä galmagyna garamazdan garaşdylar. Olar Laodikiýalylar däl, Filadelfiýalylardyr. Şu wagta çenli bu makala diňe mazmuny we ýagdaýy kesgitleýärdi.

1798-nji ýylda Napoleon papany ýesir aldy; şeýlelikde, Ylham on üçünji babyň aýdyşy ýaly, dünýäniň ahyrynda bejerilýän pygamberlikdäki öldüriji ýarany ýetirdi. Şol pursatda Amerikanyň Birleşen Ştatlary Daniel ikinji, ýedinji, sekizinji we on birinji baplara, hem-de Ylham on ikinji, on üçünji, on altynjy, on ýedinji we on sekizinji baplara görä, Mukaddes Kitabyň pygamberligindäki altynjy patyşalyk hökmünde öz ornuny eýeledi. Şol wagtdan başlap, Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň hem Respublika şahy, hem-de Protestant şahy (Adwentizm) papalygyň kimdigini unutdy. 1798-nji ýyl dünýäniň galan böleginiň halklarynyň Amerikanyň Birleşen Ştatlaryny garaşsyz döwlet hökmünde ykrar eden ilkinji ýylydyr, şeýle hem taryhda birinji perişdäniň habarynyň gelip ýeten ýylydyr.

Şol döwürde protestantlaryň “şygary”: “Diňe Mukaddes Kitap we diňe Mukaddes Kitap”dy. Protestantlar özlerini diňe Mukaddes Kitabyň goragçylary hökmünde tanadýarlar, hem-de Adventizm ikinji perişdäniň gelmegi bilen olaryň ornuny eýelän wagty, şol “şygary” kabul etdi we şondan soň “kitabyň halky” diýip atlandyryldy. Olar William Milleriň gullugy arkaly, dogry ulanylan ýagdaýynda, diňlemek isleýänleriň ählisiniň aňyna Mukaddes Kitaby açyp berjek

kadalaryň toplumyny alypdylar. Milleriň pygamberlik düşündirişiniň kadalary — ylhamyň aýdyşy ýaly — eger biz üçünji perişdäniň habaryny berjek bolsak, öwrenmeli zatlarymyzdyr.

Mesih şeýle diýdi: «Kim Meniň yzymdan gelmek islese, goý, özüni inkär etsin, haçyny gerdenine alyp, Meni yzarlasyn». Ýene-de Ol aýtdy: «Men dünýäniň nurudygyn; Meni yzarlaýan garaňkylykda ýöremez». Hakykatyň nury ýanýan çyra kimin saçylýar, we nury söýýänler garaňkylykda ýöremezler. Olar Mukaddes Ýazgylary öwrenerler, çünki hakyky Çopanyň sesine gulak asýandyklaryna, nätanyş biriniňkine däl-de, berk ynam bilen bilmek isleýärler.

“Üçünji perişdäniň habaryny wagyz etmek işi bilen meşgullanýanlar, Ata Milleriň kabul eden şol bir ýörelgesi boýunça Mukaddes Ýazgylary barlaýarlar. Ata Miller “Pygamberlikler we pygamberlik hronologiýasy baradaky garaýyşlar” atly kiçi kitabynda, Mukaddes Kitaby öwrenmek we düşündirmek üçin aşakdaky ýönekeý, emma paýhasly we möhüm düzgünleri berýär:

“1. Her bir söz Mukaddes Kitapta öňe sürülýän mowzuga degişli öz ýerlikli täsirini ýetirmelidir; 2. Bütün Müqaddes Ýazgy zerurdyr we yhlasly ulanyş hem-de öwreniş arkaly düşünilip bilner; 3. Ýazgyda aýan edilen hiç zat iman bilen, şübhe etmän sorayanlardan gizlenmez hem gizlin galmaz; 4. Taglymaty düşünmek üçin, bilmek isleýän mowzugyňyz baradaky ähli ýazgylary bir ýere jemläň, soňra her sözün degişli täsirini ýetirmegine ýol beriň; we eger siz öz nazariýaňyzy hiç bir garşylyksyz düzüp bilseňiz, onda ýalňyşlykda bolup bilmersiňiz; 5. Ýazgy özüni özi düşündiriji bolmalydyr, çünki ol özüniň öz kadasydyr. Eger men maňa düşündirmek üçin bir mugallyma bil baglasam, ol hem onuň manysyny çak etse, ýa-da mezhep ynanjy sebäpli onuň şeýle bolmagyny islese, ýa-da akyldar hasap edilmek islese, onda onuň çaklamasy, islegi, ynanjy ýa-da paýhasy meniň kadem bolýar, Mukaddes Kitap däl.”

Ýokardaky aýdylanlar bu düzgünleriň bir bölegidir; we Mukaddes Kitaby öwrenişimizde biz hemmämiz beýan edilen ýörelgelere gulak assak, gowy eders.

“Hakyky iman Mukaddes Ýazgylara esaslanýar; emma Şeýtan Mukaddes Ýazgylary ýoýup, ýalňyşlygy girizmek üçin şeýle köp serişdäni ulanýar welin, olaryň hakykatdanam nämäni öwredýändigini bilmek isleýän adam üçin örän uly seresaplyk zerurdyr. Bu döwrün uly aldawlarynyň biri-de duýga köp üns bermek we Hudaýyň Sözüniň açyk beýanlaryny, şol Söz duýga gabat gelmeýändigini üçin, äsgermezlik edip durka-da, dogruçyllygy talap etmektir. Köp adamlaryň imany üçin duýgudan başga binýady ýokdur. Olaryň dini joşgunly tolgunyşykdan ybaratdyr; şol togtan badyna, olaryň imany-da ýok bolýar. Duýgy saman bolup biler, emma Hudaýyň Sözi bugdaýdyr. We pygamber: ‘Saman bilen bugdaýyň näme umumy tarapy bar?’ diýýär.”

Özlerinde bolmadyk ýagtylyga we bilime gulak asmandyklary hem-de ony almak mümkinçilikleri bolmandygy sebäpli hiç kim höküm edilmez. Emma köp adamlar Mesihniň ilçileri tarapyndan özlerine ýetirilýän hakykata boýun bolmakdan yüz öwürýärler, çünki olar dünýäniň ölçegine laýyk gelmek isleýärler; we olaryň akylyna ýeten hakykat, janda şöhle saçan şol ýagtylyk, Höküm gününde olary ýazgarar. Bu soňky günlerde ähli asyrlaryň

dowamynda şöhle saçyp gelen ýygñalan ýagtylyga eýediris, we şoña görä-de jogapkär tutularys. Mukaddeslik ýoly dünýä bilen bir derejede dälär; ol beýgeldilen ýoldur. Eger biz bu ýolda ýörsek, eger Rebbiň buýruklarynyň ýolunda ylgasak, onda “dogrularyň ýoly şöhle saçýan ýagtylyk kimindir, ol kämil güne çenli barha ýagtylanýar” diýen sözün hakykatdygyny göreris. Review and Herald, November 25, 1884.

William Milleriň düzgünleri barada has jikme-jik Prophetic Keys kategoriýasynyň astyndaky William Miller atly makalada okap bilersiňiz.

“Bibliýany öwrenişimizde hemmämiz peýdaly etsek gowy bolar” diýip, pygamberlik düşündirişiniň “Ata Milleriň” düzgünleriniň içinde beýan edilen ýörelgelere gulak asmaly. Protestantizmiň şahasyna biz Bibliýa diýip at berýän mukaddes resminama berildi, şeýle hem onuň içindäki ýörelgeleri goramak we ilerletmek jogapkärçiligi berildi; üstesine-de, protestant şahasyna mukaddes resminamalaryň manysyny we maksadyny dogry bölmek üçin düzgünleriň bir toplумы hem berildi.

Respublikançylygyň şahyna mukaddes bir resminama — biziň Konstitusiýa diýip atlandyrylan zatymyz — berildi, şonuň bilen birlikde onuň içindäki ýörelgeleri goramak we ilerletmek jogapkärçiligi hem tabşyryldy. Respublikan şahyna, şeýle hem, mukaddes resminamalaryň manysyny we niýetini dogry bölüp aýyrmak üçin kadalaryň toplумы berildi. Konstitusiýany dogry bölüp aýyrmak üçin berlen kadalar Hukuklar Billeri bolup, ol Konstitusiýanyň iň möhüm maksadyny Hukuklar Billeriniň ilkinji kadalarynda berkidýär. Hukuklar Billerinde görkezilen Birinji düzediş din azatlygyny, beýan azatlygyny, söz azatlygyny we metbugat azatlygyny öz içine alýar.

“Kongres din babatda dine esaslandyrylan guramanyň döredilmegine degişli hiç bir kanun kabul etmeli dälär ýa-da onuň erkin berjaý edilmegini gadagan etmeli dälär; şeýle hem söz azatlygyny ýa-da metbugat azatlygyny çäklendirmeli dälär; ýa-da halkyň parahatçylykly ýygñanmak hem-de arz-şikaýatlarynyň düzedilmegini sorap Hökümete ýüz tutmak hukugyny çäklendirmeli dälär.” ABŞ-nyň Konstitusiýasy, I goşmaça.

Ýekşenbe kanuny dini azatlygy kepillendirýän Konstitusiýanyň birinji düzedişine garşy açyk hüjümdir; şol azatlyk Ýekşenbe kanuny bilen ýok edilýär, şeýlelikde Konstitusiýanyň soňy, Birleşen Ştatlaryň Mukaddes Kitap pygamberliginiň altynjy patyşalygy hökmünde soňy hem-de şol wagtda üçünji perişdäniň habaryny güýçli gygyryş bilen ygñan edýänlere garşy yzarlamanyň başlangyjy bellenilýär. Üçünji perişdäniň güýçli gygyryşyny ygñan edip, Birinji düzedişiniň we Konstitusiýanyň ýok edilmegine garşy nägilelik bildirýänler, goramaga we berjaý etmäge borçlandyrylan mukaddes resminamany goraýan mukaddes kadalary goramaly we ulanmalydyklary çak edilýänler tarapyndan yzarlanýarlar. Bu, guzu meňzeş ýer jandarynyň iki şahynyň ugurdaş taryhlaryna düşünmeginiň we olary ulanmagyň bir mysalydyr. Konstitusiýanyň esaslandyryjy Atalary Ata Miller bilen ugurdaşdyr. Miller üçin ulanylyan Ata sözi papalyk ruhanysyny däl-de, bir ýolbaşçyny aňlatmak üçin ulanylýar. Mukaddes Kitap özlerini ruhy ýolbelet hökmünde görkezýän adamlary ata diýip atlandyrmagy gadagan edýär. Milleritler, köplenç bolşy ýaly, öz atalarynyň ady bilen atlandyrylýar. Bu tapawudy sydyrmak, Ýelýa habarynyň atalaryň ýüreklerini çagalara, çagalaryňkyny-da atalara öwürende nämäni aňladýandygynyň käbir bölegini

sypdyrmakdyr.

Işaýa ýigrimi üçinji bapdaky Birleşen Ştatlar Mukaddes Kitap pygamberliginiň altynjy patyşalygydyr we ol çalt ýakynlaşýan ýekşenbe kanunynda öz Konstitusiýasyny agdarýança şol bolmagynda galýar. Altynjy patyşalyk pygamberlikdäki ýetmiş ýyl höküm sürýär, bu bolsa bir patyşanyň günleridir. Ýetmiş ýyllap höküm süren patyşalyk Wawilondy. Şol ýetmiş ýylyň dowamynda döwletiň şahasy Wawilon hökümeti boldy, ybadathananyň şahasy bolsa kaldelilerdi. Daniýel, Şadraç, Meşak we Abednego ýüz kyrk dört müňi aňladýar. Iki şah hem-de Hudaýyň halky Daniýeliň şaýatlygynda görkezilýär. Wawilondaky ýetmiş ýyllyk ýesirlik Işaýanyň Birleşen Ştatlaryň pygamberlik taryhyny hem-de Adventizmiň 1798-den ýekşenbe kanunyna çenli bolan taryhyny kesgitlemek üçin ulanyan bir patyşanyň günleridir.

Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň iki şahynyň hem pygamberlik taryhynyň çyzygyny kesgitlemek, beýleki şahyň häsiýetini anyklamak üçin iki şaýat şah arkaly soňuny we başlangyjyny göz önünde tutmaga mümkinçilik berýär. Ahyrsoňy, ähli şahlar birmeňzeşdi. Daniýelde şahlar bardy; olaryň käbiri döwölüpdi, hem-de döwlen şahdan ösüp çykan şahlar bardy. Daniýeldäki käbir şahlar biri-biri bilen bir ululykda däl, biri beýlekisinden soň ýüze çykýardy. Emma Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň iki şahy barada beýle däl. Ol iki şah şol bir taryhyň içinden biri-birine paralel geçýär we maksady boýunça biri-birinden tapawutly bolsalar-da, şol bir ýol alamatlaryny emele getirýär. Şeýle hem bu taryhyň içinde düşünilmegi möhüm bolan käbir şertli bellikler bar.

Adventizmiň başlangyjynda Filadelfiýa ýygnaýy arkaly görkezilen pygamberlik taryhyndan Laodikiýa ýygnaýyňa geçiş boldy. Şeýlelikde, ahyrda hem Laodikiýanyň pygamberlik taryhyndan bir geçiş bolmalydyr. Isa Mesihniň Ylhamy bu düşüňjäniň ýagtyşyny öz içine alýar we ol şu wagtda möhüriniň açylýan zatlarynyň bir bölegidir.

„ýetmiş ýylyň ahyryndan soň“ papa „aýdym aýdýar“ we „unudylan“ „jelep“ ýatlanar. Ol ýekşenbe kanunynda „ýatlanýar“, şol ýerde mesele günün ybadaty bilen ýa-da Hudaýyň kanunynyň adamzada „ýatlamagy“ buýran gününüň ybadatynyň arasynda durýar.

Bu makalada biz Wawilonyň ýetmiş ýyllyk hökümranylygynyň taryhynyň 1798-nji ýyldan başlap Ýekşenbe kanunyna çenli Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň taryhynyň önünden şekillendirýändigini kesgitledik. Öňki bir makalada, şeýle hem köplenç Habakkugyň Tablisalarynda, biz Müsüriň içindäki ýesirligiň we ondan gutulyşyň hem Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň hem-de Hudaýyň halkynyň taryhynyň önünden şekillendirýändigini kesgitleýäris. Wawilonyň, Müsüriň, Adventizmiň we Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň şol dört taryhy bu ugurlaryň üstüne getirilmeli ýeke-täk ugurlar däl, emma ilkinji agzalma düzgünini şol dört ugra ulananymyzda — bu diýseň haýran galdyryjydyr. Men bu makalany nämäni göz önünde tutýandygymy görkezýän diňe bir ýönekeý we bölkleýin mysal bilen tamamlýaryn; şeýle hem soňrak Işaýa ýigrimi üçünji babyň taryhyna has içgin ýüzlenenimizde muny dowam etdirmek niýetindedirin.

Babilonyň taryhy başynda toba eden bir patyşany, ahyrynda bolsa erbet bir patyşany görkezýär. Bu Biden bolsun ýa-da Trump bolsun, tapawudy ýok, çünki Daniýel kitaby häkimleri goýýanyň hem, olary tagtdan düşürýäniň hem Hudaýdygyny öwredýär. Ýekşenbe kanunynyň döwründe demokrat ýa-da respublikan ýolbaşçynyň haýsydyr biri barada ynam bilen aýdyp boljak zat —

onuň erbet ýolbaşçydygydyr. Nebukadnesar Babylonyň özi ýalydy; ol Babylonyň zalymydy, üç ýagşy adamy oda taşlamaga taýýardy. Emma ahyrsoňunda ol Daniýeliň Hudaýyna iman getirdi. Soňky ýolbaşçy Belşasar bilen beýle bolmady. Ol erbet bir patyşady. Pygamberlikde Amerikanyň Birleşen Şatlary guzudan başlanýar, bu bolsa Mesihini we Onuň adamzat üçin beren gurbanlygynyň nyşanydyr. Ahyrynda Amerikanyň Birleşen Şatlary aňdarha ýaly sözlär. Taryhyň bu ugry boýunça Mesihden Şeýtana bolan üýtgeşme Nebukadnesar bilen Belşasaryň arasyndaky tapawut arkaly görkezilýär.

“Belşasar Hudaýyň erkini bilmek we ýerine ýetirmek üçin köp mümkinçiliklere eýe edilipdi. Ol öz atasy Nebukadnesaryň adamlaryň jemgyýetinden kowulandygyny görüpdü. Ol bu buýsançly patyşanyň şöhratlanan akylynyň ony beren Birisi tarapyndan elinden alnandygyny görüpdü. Ol patyşanyň öz patyşalygyndan kowlup, meýdan haýwanlaryna ýoldaş edilendigini görüpdü. Emma Belşasaryň güýmenjä we özüni beýgeltmäge bolan söýgüsi onuň hiç haçan unutmaly däl bolan sapaklaryny pozup taşlady; we ol Nebukadnesaryň üstüne aç-açan höküm getiren günälere meňzeş günäleri etdi. Oňa rehim bilen berlen mümkinçilikleri boşuna sarp etdi, hakykaty tanamak üçin eliniň astynda bolan mümkinçiliklerden peýdalanmaga parhysyzlyk etdi. ‘Halas bolmak üçin näme etmeli?’ diýen sowaly bu beýik, emma akmak patyşa biperwaýlyk bilen gapdal geçirdi.” Bible Echo, April 25, 1898.

Ýaramaz Belşasaryň akylsyz patyşa bolandygyna üns beriň. Ol öz atasy Nebukadnesaryňky bilen şol bir hökümi başdan geçirdi, çünki iki höküm hem Lewiler 26-da görkezilen “ýedi wagt” hökmünde beýan edilýärdi. Nebukadnesar iki mün baş ýüz ýigirmi günläp meýdanlarda ýaşap, haýwan ýaly boldy; bu bolsa Mukaddes Kitap boýunça ýedi ýyl demekdir. Onuň ogly Belşasaryň diwaryň ýüzüne ýazylan hökümi hem iki mün baş ýüz ýigirmine aňladýar. Tapawudy şundady: Nebukadnesara garşy çykarylan höküm ony töwbe getirmäge getirip, akylyly patyşa etdi, emma Belşasaryň hökümi akylsyz patyşanyň üstüne düşdi.

“Babiliň soňky hökümdaryna, onuň birinjisine nusgalyk taýdan bolşy ýaly, ylahy Gözegçiniň hökümi gelipdi: ‘Eý patyşa,... saňa aýdylýar; patyşalyk senden aýryldy.’ Daniel 4:31.” Prophets and Kings, 533.

Soňky prezident üçin diwardaky ýazgy — ybadathananyň döwletden aýrylyşmagynyň “diwaryny” kesgitleýän ilkinji düzedişdir; muny ahyrky akylsyz patyşa düşünmeýär. Levitler 26-daky “ýedi esse” ýekşenbe kanuny wagtynda demirgazyk patyşasy tarapyndan amala aşyrylýan “halkyň dargadylmagyny” aňladýar. Şol dargadylyş ýekşenbe kanunyndan soň gelýän milli heläkçilikdir. Altynjy millet diňe bir bozuk ybadathanadan däl, eýsem bozuk aýalyň ýatyp-galan zalym Ýewropa patyşalaryndan hem goramak üçin Konstitusýany ýazan esaslandyryjy atalarynyň sapaklaryny unutdy. Esaslandyryjy atalar papalygy we Ýewropanyň patyşalaryny ret edenleri aňladýar, çünki olar papalyk garaňkylygynyň mün iki ýüz altmyş ýyllyk dargadylyşyndan çykandan soň öz tejribelerinden şeýle zalymlykdan goraglaryň täze Konstitusýalarynyň merkezi özeni bolmalydygyny bilýärdiler. Olar paýhasly atalardy, guzuýyk sypatlydylar, ýöne soňky ata beýle bolmaz, çünki ol aňdarha kimin gürlär. Atalar dargadylyşdan çykdylar, ogul bolsa täzeden dargadylyşa dolanýar. Iki ýagdaýda-da zalym birinjisi papalyk, soňkusy hem ahyrky papalykdyr.

Nebukadnesar barada çykarylan höküm simwoly, ilkinji patyşa hem-de soňky patyşa Belşazaryňky, Lewiler 26-daky “ýedi wag” pytramagydy. Nebukadnesar muny başyndan geçirdi, Belşazaryň bolsa ölen şol gijesiniň özünde bu onuň mazar ýazgysy hökmünde diwara ýazdyryldy. Başlangyçdaky respublika şahynyň simwoly onuň demirgazygyň patyşasynyň gulçulygyndan gutulmagydy, ahyryndaky respublika şahynyň simwoly bolsa demirgazygyň patyşasy tarapyndan getirilýän ýesirlikdir. Ýekşenbe kanuny onuň Mukaddes Kitap pygamberliginiň altynjy patyşalygy hökmünde “hut şol gijesi” ölüp gutarýan pursatydyr. Dört mysalyň ählisinde-de — Belşazar, Nebukadnesar, hem-de respublika şahynyň başlangyjy we ahyrynda — Lewiler 26-daky ýigrimi baş ýigrimi başlangyçda hem ahyrda görkezilen simwoldyr. Bu Alfa bilen Omeganyň goluny aňladýar.

Uilýam Milleriň ýüze çykaran ilkinji «wagt pygamberligi» Levililer 26-daky iki mün baş ýüz ýigramidi. Ol, Isanyň Milleriň hyzmaty arkaly goýan binýadynyň ilkinji daşy boldy. Şeýle hem ol, 1863-nji ýylda Adventizm tarapyndan bir gyra goýlan ilkinji binýady hakykatdy. Milleriň ähli hakykat daşlary binýada ýerleşdirilende, şol hakykatlar Habakugyň iki tagtasynda görkezildi; olar 1843 we 1850-nji ýyllaryň pioner çyzgylarydyr. Şol iki tagta, On tabşyrygyň iki tagtasynyň gadymy Ysraýyl bilen baglaşylan ähti aňladşy ýaly, Hudaý bilen Öz ady bilen atlandyrylan halkynyň arasyndaky äht gatnaşyklaryny aňladýar.

Laodikiýaly adventizmiň ahyrynda, ol ýekşenbe güni baradaky kanun wagtynda Rebbiň agzyndan çykarylyp zyňylanda, diwardaky ýazgy şol iki mukaddes pioner çyzgysydyr. Olar bolsa olary okap bilmeýärler, çünki öz taryhynyň başlangyjynda berlen duýduryş habaryndan peýda görmekden ýüz öwürdiler....

1837-nji ýylda Amerikanyň Birleşen Ştatlarynda ýüze çykan maliýe çökgünligi ykdysady faktorlaryň, syýasatlaryň we möçbersiz çaklamalara esaslanýan işjeňlikleriň utgaşmasy netijesinde dörän çylşyrymly wakady.

Spekulýatiw köpürjik: 1837-nji ýyla çenli bolan ýyllarda, ýurduň günbatara tarap giňelmegi bilen bölekleyin herekete getirilen ýer we maýa goýumlary babatda spekulýatiw gülläp ösüş boldy. Esasan-da günbatar serhet sebitlerinde ýer spekulýasiýasy ýer bahalarynyň emeli taýdan çişirilmegine we aşa köp karz alynmagyna getirdi.

Ýeňil karz we spekulýatiw karz bermek: Banklar we maliýe edaralary köplenç ýeterlik girewsiz ýagdaýda köp möçberde karz we kredit berýärdiler. Kredite şeýle ýeňil elýeterlilik spekulýatiw joşguna goşant goşdy we maliýe durnuksyzlygynyň howplaryny artdyrdy.

Banklaryň aşa giňemegi: Banklar öz işlerini örän çalt giňeldýärdiler we köplenç dolanyşyga çykaran kagyz pullarynyň (banknotlarynyň) üpjünçiligi üçin ellerindäki hakyky gymmatlyk serişdelerinden—altyn we kümüşden—artygyny çykarýardylar. “Wildcat banking” diýlip atlandyrylýan bu tejribe dolanyşykda kadalaşdyrylmaýan hem-de ygtybarsyz walýutanyň aşa köpelmegine getirdi.

Jeksonyň ykdysady syýasatlary: Prezident Endrýu Jeksonyň syýasatlary bu çökgünligiň ýitileşmeginde belli bir rol oýnady. Ol 1836-njy ýylda Specie Circular atly permany çykardy; bu

perman boýunça döwlet ýerleri kagyz pul bilen däl-de, gaty walýuta (altyn we kümüş) bilen satyn alynmalydy. Bu bolsa banknotlary specie görnüşindäki pula öwürmäge howlukmaçlygy döretdi we netijede maliýe dartgynlyklaryna hem-de banklaryň çökgünligine sebäp boldy.

Halkara faktorlar: Amerikanyň Birleşen Ştatlarynda ýüze çykan krizise halkara ykdysady şertler hem täsir etdi. Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň esasy söwda hyzmatdaşlarynyň biri bolan Beýik Britaniýanyň ykdysadyýetindäki pese gaçyş amerikan harytlaryna we eksportyna bolan islegiň azalmagyna getirdi. Bu bolsa, öz gezeginde, amerikan kärhanalaryna täsir etdi we ykdysady kynçylyklaryň güýçlenmegine goşant goşdy.

Howatyr we banklara hüjümler: 1837-nji ýylyň maý aýynda, banklaryň batmagy we karz mümkinçilikleriniň daralmagy ýaly birnäçe maliýe sarsgynlary maýadarlaryň we goýumçylaryň arasynda howatyr döretdi. Bu howatyr banklara köpçülikleýin hüjümleriň tolkunyny we karzyň örän güýçli daralmagyny herekete getirdi.

Pul üpjünçiliginiň gysylmagy: Banklar çöken we karz şertleri berkän mahaly, ykdysadyýetdäki umumy pul üpjünçiligi ep-esli derejede gysyldy. Pul üpjünçiliginiň şeýle gysylmagy ykdysady kynçylyklary has-da güýçlendirdi we çökgünligi çuňlaşdyrdy. Şeýle ýagdaýlaryň utgaşmagy banklaryň çökmegi, işsizlik, sarp edijileriň çykdajylarynyň azalmagy we ykdysadyýetiň umumy depressiýasy bilen häsiýetlendirilýän agyr ykdysady pese gaçmany ýüze çykardy.

“Rebbiň biziň ýolumyzy nähili alyp barandygyny we geçmiş taryhymyzda Onuň öwredişini unudan ýagdaýymyzdan başga, geljek üçin gorkara hiç zadymyz ýokdur.” Life Sketches, 196.